

Zaterdag

den 12den September.

OFFICIEEL GEDEELTE.

Door Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal ad interim in Rade, is

OP DESZELEN DAARTOE GEDAAN VERZOEK BENOEMD:

Tot eerst gezworen klerk bij den Raad van Justitie te Batavia, *N. C. Martheze*, thans eerst gezworen klerk bij het Hoog Gerechtshof van Nederlandsch Indië.

IN - OFFICIEEL GEDEELTE.

EUROPESCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIS, den 18den Mei.

Brieven uit Madrid van den 9den behelzen de navolgende bijzonderheden: » *Cordova* moet, uit naam van *Valdez*, hebben verklaard, dat men eene overeenkomst met de Carlisten moest treffen, of zich eene vreemde gewapende tusschenkomst laten welgevallen. De minister *Martinez* heeft zich zoo wel tegen het een, als tegen het ander verzet, doch is door geenen zijner ambtgenooten ondersteund, en wil zich derhalve aan het bewind onttrekken. Daarop is in eenen raad van ministers, waarbij de *procuradores* en de *procuradores*, die gerekend worden den meesten invloed uit te oefenen, geroepen zijn geworden, besloten, om de uitvoering van de quadruple-alliantie te verlangen, en dienvolgens de ondersteuning van 10,000 man Portugeesche hulptroepen, de medewerking van Engelsche schepen ter bewaking van de kust, en het bijeenbrengen van 50,000 man Fransche troepen op de grenzen, ten einde, in geval van nood, dezelve overtrekken. Slechts vijf *procuradores* moeten zich daartegen hebben verklaard, en de Engelsche, Fransche en Portugeesche ministers moeten van huane zijde geene tegenwerpingen hebben gemaakt. Om de kosten van dit een en ander te betalen, zal men weder eene nieuwe leening openen, en om de kapitalisten te beletten, ten einde daar te gereder deel in te nemen, zal men aan de coupons van de cortes-obligatiën en de uitgestelde schuld van 1831 eenige meerdere voordeelen toekennen, dan deze effecten thans te beurt vallen. »

De markies *las Amarillas* wordt genoemd als degeen, welke in Parijs over deze aangelegenheid zal moeten onderhandelen; men voegt er bij, dat het kabinet der Tuilerien nog altijd de voorkeur zoude willen geven aan eene minnelijke overeenkomst met de Carlisten.

De berigten van de grenzen melden niets stelligs. Dit schijnt echter zeker, dat de *Christino's* *Estella* hebben ontruimd, en dat de *Urbanos*, of de gewapende burgermagt dier stad, hen zijn gevolgd, terwijl *Z. Carreguy* voor het overige aldaar met de grootste vreugde-beloening is ingehaald; en dat de troepen der Koningin *Guernica*, in weerwil der laatste overeenkomst, onder bemiddeling van lord *Elliot* gesloten, tot den grond hebben afgebrand.

PARIS, den 19den Mei.

Het ministerieel ochtendblad behelst had een tamelijk ongunstige berigten uit Spanje, verval in eenen brief uit Madrid van den 9den, en van den navolgenden inhoud: » De toestand van *Navarre*, *Biscajie* en *Katalonie* houdt de gemoederen steeds bezig. Het leger der Koningin boezemt weinig vertrouwen in. De laatste nederlagen hebben hetzelfde ten eenemale ontmoedigd, en de meeningen zijn op eene ernstige wijze verdeeld ten aanzien van de maatregelen, welke in de tegenwoordige omstandigheden zouden behooren te worden bij de hand genomen. »

In de berigten van de grenzen, medegedeeld door de bladen, welke bekend staan als de partij der liberalen te zijn toegedaan, wordt gemeld, dat de generaal *Valdez* zijne krijgsmagt bij *Logrono* bijeen trekt, en dat hij in de daad bedacht schijnt op het ontruimen van het grootste geteelte van *Navarre*, ten einde zijne troepen op de *Ebro* te reorganiseren; dat een gedeelte van de reserve-armeen uit *Oud Castilie* naar *Biscajie* is opgebroken, ten einde de *Christino's* het bezit van *Bilbao* te waarborgen, doch dat daardoor de genoemde provincie zoodanig is ontbloot, dat *Merino* ruime gelegenheid zal bekomen, om zijne krijgsmagt weder te vergrooten en zich te doen gelden; dat *Oraa* en *Jaureguy* *San Esteban* zoo veel mogelijk hebben versterkt, ten einde in staat te zijn, om langs dien kant de gemeenschap met Frankrijk open te kunnen houden; dat in den ontrek van *Tarragona*, in *Katalonie*,

een algemeene opstand onder de Carlisten moet zijn uitgebroken, en dat de benden van *Z. Carreguy* laatstelijk door veel deserteurs uit *Arragon* zijn versterkt.

De monarchalen houden het voor uitgemaakt, dat de generaal *Valdez* *Navarre* en de *haskische* provincie vooreerst niet met kracht van wapenen kan bedwingen, en dat men derhalve moet kiezen tusschen drie ontwerpen: 1° om de genoemde provincien te ontruimen, en zich achter de *Ebro* terug te trekken; 2° om met *D. Carlos* in onderhandeling te treden; en 3° om Frankrijk en Engeland te verzoeken, Portugal de noodige middelen te verschaffen, ten einde hulp troepen naar Spanje te zenden. Zij meenen, dat het bewind der Koningin deze drie onderwerpen gelijkelijk zal beproeven, doch zijne zaken daardoor geenszins verbeteren.

De liberalen verzekeren, dat *Z. Carreguy* zeer luisterrijke voorstellen zijn gedaan, indien hij de wapenen wilde nederleggen, doch dat hij dezelve volstanding heeft afgewezen.

Het door de *Christino's* verbrande *Guernica* telde 200 haardsteden en 800 inwoners. Deze plaats was merkwaardig, omdat in derzelver nabijheid gevonden werd de eikenboom, onder welken de privilegien van *Biscajie* door de Spaansche Koningen plagten te worden bezworen, en onder welken *Ferdinand* en *Isabella* het eerst in 1476, en *D. Carlos* nu laatstelijk in 1834, dien eed hebben afgelegd.

— Bijzondere berigten uit Parijs, 19 Mei, melden het navolgende:

» Na eene onzekerheid van verscheidene dagen, weet men thans, dat de spaansche minister *Martinez de la Rosa* zijn ontslag nog niet heeft genomen, en dat de gewapende tusschenkomst van Frankrijk nog niet officieel is aangevraagd, doch begint men te gelooven, dat de omstandigheden eene wending hebben genomen, die het bedoelde ontslag en tusschenkomst onvermijdelijk maken. *Valdez* is nog niet ten eenemale verslagen, maar men ontveinst in geenen deele, dat, hijaldien *D. Carlos* nog eene schrede verder konde gaan, en, bij voorbeeld, de *Ebro* overtrekken en bezit nemen van *Purgos*, zulks een geduchten indruk in Spanje zoude maken, zelfs in het zuiden van Frankrijk beweging veroorzaken. De minister *de Broglie*, dien men eenmaal heeft verweten, dat hij den Keizer, in stede van den hem aangeboden degen, eene schrijfsen zoude hebben gevraagd, maar die in geenen deele zoo vredelievend is als men hem doet voorkomen, en indertijd de belegering van het kasteel van Antwerpen heeft aangeraden, dringt steeds bij den Koning aan, om alsnu, hoe eerder hoe beter, tusschenbeiden te treden, en de maarschalk *Maison*, is met gelijke gevoelens bezielde. De Koning biedt nog tegenstand, omdat hij niet genoegzaam onderrigt is, hoe eene gewapende tusschenkomst bij de noordsche mogenheden zoude worden opgenomen.

» De hoofdstad is zeer rustig. De protesten der leden van de nationale garde zijn geenszins algemeen. Buiten het geregtshof heeft nog geene omstandigheid plaats gehad, welke het voortzetten van het regtsgeding der republikeinen zoude kunnen verhinderen. — Het is mogelijk, dat verschillende personen ontevreden zijn, maar het is ook zeker, dat het bewind nog nooit zulke uitgebreide maatregelen heeft genomen, tot bewaring der rust, als dezer dagen. »

Men heeft thans omstandige berigten uit Madrid tot den 14den Mei, waaruit blijkt, dat aldaar, zoo in als buiten de kamer der *Procuradores*, zeer onrustige tooneelen hebben plaats gehad, en dat de eerste minister, *Martinez de la Rosa*, groot gevaar heeft geloopt, om door de tegen hem verbitterde volksmenigte vermoord te worden.

Reeds in de eerste dagen van Mei heerschte in die hoofdstad veel gisting. De tijdingen van den ongunstigen uitslag der eerste krijgsweddingen van generaal *Valdez* en van de nederlaag van *Iriarte* te *Guernica* hadden aldaar eenen onaangename indruk gemaakt. Het ontdekken eener uitgebreide Carlistische zamenswering te *Seville*, en de berigten wegens het vermeederen der Carlistische benden in onderscheidene gewesten van Spanje, hadden de reeds heerschende ontevredenheid doen toenemen; maar de wrevel en verbittering van het volk was ten top gerezen, toen de overeenkomst tusschen de generaals *Valdez* en *Zumala-Carreguy*, over het uitwisselen der gevangenen, te Madrid bekend was geworden. Eenige woelgeesten schijnen zich deze stemming der gemoederen ten nutte te hebben willen maken, om eene poging tot het omverwerpen der bestaande orde van zaken, en tot het bewerken eener omwenteling in den zin der heethoofdige vrijheidsvrienden te doen. Zelfs wil men, dat er eene wezenlijke zamenspanning tot dat doel gesmeed was, en dat sommige *Procuradores* daaraan niet vreemd waren.

In den avond van den 9den Mei, werd er aan het huis van den heer *Caballero*, eene bijeenkomst van *Procuradores* gehouden, waarin men over de middelen raadpleegde, om zich tegen de overeenkomst omtrent het uitwisselen der gevangenen te verzetten. Den volgenden dag nam de onrustige houding van een deel der Madridsche bevolking zoo zeer toe dat de regering zich genoopt voelde, om krachtige militaire maatregelen te nemen; en toen den 11den de zitting van de kamer der *Procuradores* geopend werd, kondigde alles aan, dat die zitting zeer onstuimig zou zijn. Eene

talrijke menigte bezette de tribunes, en ook in den omtrek der vergaderzaal, die op eene ongewone wijze door de militaire magt bewaakt werd, merkte men onrustige volkshoopen op.

Bij het openen der zitting van den 11den beklagde de heer *Caballero* zich, dat de voorzitter hem wilde beletten, om een voorstel voor te lezen, dat hij in het belang des vaderlands meende te doen. De kamer, hierover geraadpleegd zijnde, besliste, dat die voorlezing niet zou plaats hebben. Doch nu stond de heer *Lopez* op en zeide, dat hij met de uiterste verbazing, bij het binnentreden der vergaderzaal bemerkte had, dat er politie-beambten op de tribunes waren geplaatst, en dat een geheel eskadron ruitery voor het paleis der kamer post had gehad. Die vermetele maatregel kon wel niet anders, dan door de regering genomen zijn. Hij zou meenen zijn karakter als Spanjaard en als voorstander van vrijheid en recht te verloochenen, indien hij over dezen der nationale vertegenwoordiging aangedanen hoon niet rechtstreeks opheldering aan het ministerie vroeg. Wat had men, vroeg de heer *Lopez* verder, met dien krijgshaftigen toestel voor? Wilde men de Procuradores tegen hunne vijanden verdedigen? Maar zij vreesden die vijanden niet, en zouden met opene borst hen te gemoet treden. Wilde men, door eene indrukwekkende krijgsmagt, aan de Procuradores vrees aanjagen? Maar dan moest hij verklaren, dat men zijn doel geheel zou missen, en dat hij, zelfs te midden van alle de bajonetten van Napoleon, met evenveel onafhankelijkheid en geestkracht de belangen des vaderlands zou voorstaan, als in de rustigste zitting der kamer.

Gedurende deze redevoering, die met groote hevigheid werd uitgesproken, ontstond er beweging op de tribunes, en toen de heer *Lopez* nog verder over den voorbeeldeloozen hoon uitweidde, dien men der nationale vertegenwoordiging had aangedaan, werd hij door de toeschouwers uitbundig toegejuicht. De voorzitter der kamer gaf dadelijk aan de gewapende magt den last, om de tribunes te doen ontruimen. Dit geschiedde, doch de zamenscholingen voor het paleis der Procuradores werden daardoor natuurlijk van nog dreigender aard.

Intusschen antwoordde de eerste minister *Martinez de la Rosa* aan den heer *Lopez*, dat niet op zijnen last de ruitery voor het paleis der kamer was geplaatst, en dat het denkbeeld om de vrijheid van beraadslaging door kracht van bajonetten te verkorten, niet bij de regering was opgekomen. Maar die regering had reden om te vreezen, dat de openbare rust gevaar liep. Zij had daarom aan de militaire overheid de noodige maatregelen van voorzorg voorgeschreven, en haar gelast, om geweld met geweld te keer te gaan. Thans had hij *Martinez de la Rosa*, reeds de verwijdering van het eskadron ruitery bevolen. »Toen ik dit bevel gaf», ging de minister voort, »zeide men mij, dat die magt voor mijne eigene veiligheid noodig was, omdat men mij wilde vermoorden. Ik heb daarop mijnen last herhaald onder bijvoeging, dat, indien de moordenaars mij aanrandden, ik voor de volbrenging van mijnen plicht zou weten te sterven. Zie daar mijn antwoord!»

Na nog eenige levendige woordenwisselingen over den vorm van zoodanig eene aanklagte, werd met 54 tegen 50 stemmen, een voorstel van den heer *Caballero* aangenomen, strekkende, om te verklaren, »dat de kamer zich wettiglijk met het onderzoek van het gedrag der ministers ten aanzien van het tusschen den generaal *Valdez* en den opstandeling *Zumala-Carreguy* gesloten verdrag kon bezig houden, en dat zij dienvolgens aan de regering mededeeling van dat verdrag vroeg».

De zitting werd daarna opgeheven; doch toen de Procuradores hun paleis verlieten, werd de eerste minister *Martinez de la Rosa*, door de voor hetzelfde verzamelde volkshoopen, waaronder zich vele gewapende Urbanos bevonden, aangerand. Men wilde hem vermoorden; doch eenige Procuradores, en daaronder, zoo het schijnt, sommigen der hevigste leden van de tegenpartij, zoo als de heer *Galiano*, schoten toe, om hem te ontzetten. Niet zonder levensgevaar bereikte de heer *Martinez* zijn rijtuig, hetwelk, tot aan zijne woning in de straat van *Alcala*, door de woedende volkshoopen gevolgd werd. Men plaatste eene zeer sterke wacht in en om zijn huis, en het gelukte daardoor, om hem voor verdere aanranding te beveiligen. Het bleef evenwel dien avond te Madrid zeer onrustig; het volk doorliep, onder het geschreeuw van: *levo de staatsregeling!* de straten, en men zag met bezorgdheid, dat de Urbanos zich met het gepeupel meer en meer verbroederden.

Den 12den was het, ten gevolge der krachtige militaire maatregelen, die de regering genomen had, te Madrid rustiger. De heer *Martinez de la Rosa* had den moed, om zich dien dag weder naar de kamer der Procuradores te begeven. Ook zijn ambtgenoot *de Toreno*, die in aller ijel van het lustslot *Aranjuez* zich naar Madrid had begeven, woonde de zitting bij, en hield eene krachtige redevoering, waarin hij zijne diepe verontwaardiging betuigde over den aanslag, waarvan de eerste minister bijna het slagtoffer was geworden, onder bijvoeging, dat de rechtbanken de daders en aanstokers van dat gruwelwit naar verdiensten zouden weten te straffen.

Dienzelfden dag werd door de kamer van Procures tot het indienen van het volgend adres aan de Koningin-Regentes besloten:

»De Procures des Koninkrijks zien met de diepste smart en de grootste verontwaardiging, dat de geest van regeringloosheid het hoofd opsteekt, en zich in deze hoofdstad door even barbaarsche als eerlooze handelingen openbaart. Bij dezen staat van zaken zouden zij aan hunne plichten jegens Uwe Maj., het vaderland en zich zelve te kort doen, indien zij niet aan de voeten Uwer Maj. deze eerbiedige petitie nederlegden, met het doel, om haar te smeeken, dat zij de krachtadigste maatregelen neme om alle de kwaadwilligen, wie zij ook zijn mogen te betugelen, die de grondvesten van den troon ondermijnen, de vreedzame burgers aanvallen, de vrijheid der Cortes in de waagschaal stellen; en daardoor, zoo veel in hun vermogen is, voor de zegepraal van den pretendent arbeiden. Voor een zoo heilig en gewichtig doel bieden de Procures aan Uwe Maj. hunne ijverigste medewerking, als leden der wetgeving, en hun invloed, hun leven en hunne bezittingen, als bijzondere personen, aan. Dat God het onschat-

baar leven Uwer Majesteit voor het heil des Rijks, gedurende eene geheele reeks van jaren, beware!»

Reeds den volgenden dag ontvingen de Procures op dit adres — waarvan enkele uitdrukkingen op leden der tegenpartij in de kamer der Procuradores toepasselijk zouden kunnen worden gemaakt — uit naam der Koningin-Regentes een antwoord, hetwelk de uitbundigste lofspraken over de door hen uitgedrukte gevoelens behelsde.

Overigens is in de zittingen der Cortes van den 13 en 14den niets van belang voorgevallen. Alleen is op laatstgenoemden dag door de Procuradores de commissie benoemd, die over het voorloopig aangenomen voorstel van den heer *Caballero* verslag moet doen.

Intusschen bleef te Madrid ook den 14den nog veel onrust heerschen. Den vorigen nacht waren de zoon van den Procurador *Galiano* en verscheidene andere personen in hechtenis genomen. Het tweede bataillon der stedelijke burgerwacht had in den ochtend van den 13den, na dat de voornaamste officieren daarvan hun ontslag hadden genomen, eene oproerige stemming doen blijken. Het was evenwel, door minnelijke aanmaningen, tot rede gebracht. De bevelhebber van Madrid had eene proclamatie uitgevaardigd, waarbij alle zamenscholingen verboden werden.

Van de Spaansche grenzen loopen de tijdingen tot den 16den Mei. Zij houden in, dat er onder de nieuw geligte troepen van *Valdez*, en vooral onder de *Arragonnezen*, veel desertie heerscht; dat er den 12den bij *San Estevan* eene schermutseling heeft plaats gehad, waarbij de *Christinos* eenig verlies geleden hebben en tot den aftogt genoodzaakt zijn, en dat de *Carlsten* zich de onlangs geslotene overeenkomst op eene slimme wijze ten nutte hebben gemaakt, door eenen zendeling naar *Pampeluna* af te vaardigen met de aankondiging, dat zij bij voorraad hunne gekwetsten en gevangenen te *Estella* zullen plaatsen. Zij hebben daardoor aan de *Christinos*, zoo deze zich aan het verdrag willen houden, de gelegenheid benomen, om die niet onbelangrijke plaats te hernemen.

Uit *Pampeluna* meldt men het volgens: »Op last van generaal *Valdez* heeft de waarnemende Onder-Koning van *Navarre* alle de hoofdicieren, die zich hier bevonden, alsmede de bevelhebber dezer vesting, *Orus*, en de bevelhebber der *Urbanos* bijeengeroepen, om hun te vragen, wat zij over de tusschenkomst der *Franschen* in *Spanje* dachten. Allen hebben geantwoord, dat zij deze tusschenkomst als het eenig middel beschouwden, om aan de rampen, waardoor het land geteisterd wordt, paal en perk te stellen. Daarop is een adres aan de regering onderteekend, waarbij die tusschenkomst gevraagd wordt. Naar men zegt, hebben alle de officieren der *Urbanos* tegen deze handeling van den Onder-Koning en van hun eigen bevelhebber geprotesteerd.»

Dit bericht, hetwelk ook door de *Fransche* ministeriele bladen wordt overgenomen, is wel geschikt, om gewigt te doen hechten aan de geruchten wegens zoodanig eene tusschenkomst, die te *Parijs* en elders thans op nieuw in omloop zijn gebracht. Intusschen leest men in een dierzelfde ministeriele bladen van den 21sten Mei (het *Journal des Débats*) de volgende opmerkelijke redenering:

»De vrees, die men dezer dagen over het lot van het Spaansche ministerie en zelfs van de Spaansche regering heeft doen blijken, was overdreven, en het was dus wel zeer voorbarig, dat men die regering voorstelde, als tot de noodzakelijkheid gebracht, om de tusschenkomst te verlangen. Men moet toch de zaken niet overdrijven; het onbetwistbaar door *Valdez* geleden nadeel, niet als eene volkomene nederlaag voorstellen, en niet vergeten, dat in vijf zesheden gedeelten van *Spanje* rust en kalme heerscht. Overal, behalve in een uithoek van dat schoone land, worden de wetten der constitutionele regering geëerbiedigd. Wel heerscht in eenige groote steden zekere gisting; maar die gisting heeft zich tot nu toe niet door zulke bedenkelijke uitbarstingen geopenbaard, als wij in ons land hebben beleefd. Het Spaansche leger is ontwijfelbaar sterker, dan dat der opstandelingen; de geldmiddelen der regering verbeteren, terwijl *Don Carlos* gebrek aan geld heeft; niets in één woord van hetgeen wij van dat land weten, duidt een Staat aan, zoo zeer tot het uiterste gebracht, dat hij zonder het ontvangen van hulp te gronde gaat. Er is in het grondwettige *Spanje* veel kracht, en de oude *Kastiliaansche* fierheid en gevoelens van eer zijn ongeschonden. Met zulke hulpmiddelen zoekt een land geen steun buiten zich zelve; maar vindt dien binnen 'slands en op eigen grond.»

PARIS, den 22sten Mei.

De vooringenomenheid met het April-proces is oorzaak dat men de discussie der Gedeputeerden-Kamer ter zake van *Algiers* min oplettend gade slaat. Intusschen zijn de debatten over het door den Heer *Passy* wegens het speciale budget van *Algiers* uitgebrachte rapport van een hoog belang. De Heeren *Ternier* en *Laurence* hebben gisteren zeer merkwaardige redevoeringen uitgesproken. Eerstgemelde heeft inzonderheid op eene voortreffelijke wijze alle de voordeelen aangevoerd, welke onze *Afrikaansche* bezittingen aan onzen handel en voor *Frankrijks* staatkunde moeten aanbrenge. Behouden wij *Algiers*, dan stellen wij ons in staat om de *Middellandsche* zee te beheerschen; verlaten wij integendeel die kolonie, dan maken de *Engelschen* zich van haar meester, en de *Fransche* schepen zullen, zonder vergunning van *Engeland*, onze havens niet meer kunnen uitvaren. Deze bedenking alleen moest voldoende zijn om de kwestie te doen beslechten. Maar ook, onder een landbouwkundig opzicht, is *Algiers* verre af van dien min gunstigen staat aan te bieden, welken men er aan wil hebben toegeschreven. De *Romeinen*, weet men, beschouwden de *Afrikaansche* kusten als de rijke voorraadschuren van *Italië*. Zonderling zoude het zijn, dat die kusten waren onvruchtbaar geworden, thans nu de bodem eenwen heeft gerust en, als het ware, tot den maagdelijken staat is teruggekeerd. Wij, voor ons, gelooven dat *Algiers* in het vervolg van tijd eene bron van voorspoed voor *Frankrijk* zal kunnen worden, indien men er de *Europesche* beschaving overplant. Doch, indien *Frankrijk* deze bezitting opgeeft, zal zij in de magt eener andere Mogendheid vallen, die, ten nadeele van onzen handel, van haar zal weten partij te trekken.

De tijdingen van het oorlogstooneel zijn van weinig belang. De Generaals der koningin, tot werkeloosheid gedwongen, zijn binnen de versterkte plaatsen ingesloten: Valdez in Pampeluna, Jaureguy in San Sebastian, Oraa in Elisondo.

—Zumala-Carreguy trekt de provincie Alava door, waar hij, zegt men, nieuwe manschapliftingsen bewerkstelligt. Segatibelza en Ituritzza kommanderen de onderscheidene bataljons, die de landvlakte tusschen Lessaca, Aranaz en Goyzuetta bezetten.

—Woensdag 13 dezer hebben de Carlisten, ten getale van ongeveer 6,000 man, zich voor Bilbao vertoond, doch zonder iets te ondernemen; des anderen daags verschenen zij in grooter sterkte, maar eene enkele door het garnizoen op hen geworpen bom heeft hen doen aftrekken.

—Van de grenzen wordt dd. 17 dezer geschreven:

»In alle de kantonementen aan de grenzen hebben de troepen bevel zich gereed te houden om op het eerste kommando op marsch te gaan.

»Men verzekert ons stellig dat Valdez de interventie heeft voorgesteld, en dat hij deze zijne aanvraag door de meest notabele onderteekeningen uit het leger en uit de provincie nog heeft ondersteund.

—Te Madrid had men den 17den Mei berigten uit Grenada van den 10den, meldende: In den nacht is uit Kadix het bericht ontvangen, dat de rust dier stad was gestoord geworden, waarop dezen ochtend Generaal Riojas met verscheiden detachementen kavallerie en infanterie derwaarts is op marsch gegaan. Men gelooft dat de Bisschop in die opschudding, waarvan ons de bijzonderheden nog niet zijn bekend, is betrokken.

—De zitting van de Kamer der Afgevaardigden is gisteren gekenmerkt geworden door een voorval, van hetwelk de jaarboeken des parlaments nog geen voorbeeld hadden opgeleverd. Allen die er zijn tegenwoordig geweest getuigen, dat er van op de bank der Dagbladschrijvers niet het minste gerucht is gehoord. Alleen de *Moniteur* geeft verslag van het einde der zitting, hetwelk de overige dagbladen niet hebben kunnen doen, omdat de van hunne bank en uit de zaal verdreven snelschrijvers er niet hebben willen terugkeeren. De Heer Dupin had den deurwaarders bevel gegeven de banken der dagbladschrijvers te bestijgen, zich den persoon te laten aanduiden, die geraas had gemaakt, dezen dan de bank te doen verlaten, en niet dezelve door allen te doen ontruimen, anders dan wanneer men weigeren zoude de gezegde aanwijzing te doen. De Heer Dupin is vervolgens buiten de bezadigdheid getreden, in welke een president altijd moet blijven, en zelfs heeft hij den Heer Angues met rappel tot de orde bedreigd, omdat deze Gedeputeerde hem de onbedachtzame handelwijze van aan de door den Heer Jaubert geopperde vraag te voldoen, had verweten. Laatstgemelde heeft beweerd, dat meer dan honderd zijner medeleden, even als hij, het gedruisch van op de courantiërs-banken had gehoord. De Heeren Laffitte en Jaubert hebben vervolgens over dit incident het woord gevoerd, en de Heer Teulon heeft daarna gepoogd zijne redevoering te vervolgen, doch dit niet kunnen doen uit hoofde der onophoudelijke tegenredenen van uit de Centrums. Gedurende geheel dit eindgedeelte der zitting heeft op de banken der gedeputeerden eene moeilijk te beschrijven hartstogten-beweging geheerscht. Men weet wat ergerlijks er gebeurd is op het oogenblik dat de afgevaardigden ter zaal zijn uitgegaan. De Heer Jaubert heeft op hoogen toon de gematigde voorstellingen van den Heer Bresault beantwoord. Een gedeputeerde heeft zelfs zich niet ontzien eenen dagbladschrijver stokslagen te geven, welke laatstgemelde in hechtenis gezet en vervolgens op last van den president weder in vrijheid is gesteld.

De Courantiërs hebben gezamenlijk een protest onderteekend, waarbij zij des Heeren Jauberts aantijging ontkennen. Dit protest is aan den Heer President van de Kamer der Afgevaardigden gezonden.

—De volkshoopen bij de poort St. Martin zijn heden minder talrijk dan te voren geweest, doch er zijn echter nog ettelijke personen door de politie-dienaars met stokslagen begroet geworden.

MENGELINGEN.

PERSIË.

(Getrokken uit de Bombay Gazette van 23 Mei 1835)

De aangelegenheden van *Persië* vorderen in vele opzichten onze belangstelling, zoo wel uithoofde van de individuele pogingen onzer landslieden, tot ondersteuning van de wettige dynastie, als voornamelijk met opzigt tot de betrekking, waarin Engeland tot die Mogendheid staat. Uit het omstandig verhaal, hetwelk wij hier laten volgen, en hetwelk ons medegedeeld is door iemand, die door eigen ondervinding in staat is gesteld, een juist verslag te geven, zal men zien, dat de wettige Vorst van *Persië* de erkenning zijner regten hoofdzakelijk te danken heeft aan de voorzigtigheid en het beleid van ons Gezantschap aan dat Hof.

Alhoewel het buiten ons bestek ligt, in eene beschouwing te treden van de geschiedenis onzer politieke betrekkingen tot *Persië*, of van de lijdelijke houding, welke onze staatkunde tot dus ver in de Persische zaken heeft aangenomen, zij het ons echter vergund te vragen, aan welke redenen het valt toetschrijven, dat wij, bij onzen erkenden invloed op dat Hof, zulke geringe, en uit het oogpunt van nationaal belang, zoo onbeduidende voordeelen uit onze verhoudingen met *Persië* genieten? Een ieder weet, dat eene officiële zending derwaarts met geen ander doel geschiedt, dan om, door de bevordering van de belangen van dat Hof, onze Indische bezittingen tegen de mogelijke aanranding van *Rusland* te verzekeren, en echter is het eene stellige waarheid, dat de invloed van laatstgenoemde Mogendheid op *Persië* zoodanig toeneemt, dat *Engeland* bedreven en om den tuin geleid wordt, terwijl *Rusland* dagelijks deszelfs invloed vermeerdert, deszelfs magt versterkt, en deszelfs bezittingen uitbreidt, zoo ver als eene inhalige eerzucht zulks begeren en verlangen kan. Dit nu is het gevolg van de allernadeeligste staatkunde van *Engeland*, eene staatkunde, die zich kenmerkt,

door gebrek aan doorzigt in het doel, en besluiteloosheid in de toepassing. *Engeland* zal voor *Persië* de wapenen opvatten, deszelfs uitgezochte en moedige jongelingschap zal voor *Persië* het leven wagen, doch, terwijl *Engeland* eene ijdele roem inoogst, zal *Rusland* zich al het voordeel toeëigenen!

Wij houden ons overtuigd, dat wij in de tegenwoordige oogenblikken, bezwaarlijk iets van *Persië* zouden kunnen eischen, zonder ons verlargen ingewilligd te zien. Wij geven echter onze staatslieden den raad niet, om de dankbaarheid van *Persië* op schatting te stellen, nu zij zich onder verpligting eener verschuldigde erkentelijkheid bevindt, edoch een blik op de inwendige rust van *Indië*, gepaard met den wensch om *Persië* buiten oorlog te houden, — een oorlog, die vroeg of laat plaats moet grijpen, bijaldien de Engelsche en Russische belangen bij voortdoring in strijd blijven — behoort het Britsch Gouvernement aantesporen, om zich het tegenwoordig oogenblik ten nutte te maken, en zich op zoodanigen voet met *Persië* te stellen, als geschikt is, om aan den inhaligen Alleenheerscher weinig hoop op eene schuilplaats in de Persische bezittingen overtelaten, in het geval, dat zijne eerzucht hem mogt hebben overgehaald, om de verovering van *Indië* te beproeven. *Napoleon* spotte met de kleingeestige beschroomdheid, welke *Engeland*, in hare staatkundige verhouding tot de andere Hoven, aan den dag legde. »In het veld,» zeide hij, »zijn zij geducht, maar »in het kabinet zijn het kinderen.» En zulks is maar al te waar. De kwestien, welke *Europa* nu reeds sedert vijf jaren beroeren, zouden door een enkel protocol hebben kunnen worden beslist, bijaldien *Engeland* in deze naar eene onwrikbare staatkunde was te werk gegaan. Maar de wankelende houding, waarmede zij op het tooneel verscheen, bragt de andere Mogendheden in de onzekerheid, wat hiervan te denken, en wat te doen. Het was *Engelands* besluiteloosheid, die *Mehemet-Ali* den weg aanwees, in zijnen zegepraalenden optocht naar de wallen van *Konstantinopel*; dezelfde oorzaak bragt de Russen binnen die wallen, en gaf aanleiding tot dat tractaat tusschen laatstgemelden en de Turken, waartoe dezen nimmer zouden hebben durven toetreden, bijaldien zij niet gerekend hadden op de gewone lijdelijkheid der Engelsche staatkunde. Ook *Holland* getuigt van die lijdelijkheid, en *België* heeft weinig stof tot dankbaarheid. *Polen* heeft bij deszelfs laatsten snik, *Engeland* als verzaker der vrijheid aangeklaagd, en in gansch *Europa* heeft deze beschuldiging eenen weerklink gevonden.

Jegens *Persië* is eene dusdanige staatkunde uiterst gevaarlijk, niet alleen om dat dezelve onze uitzigten aldaar in geenen deele verbeterd, maar ook, om dat dezelve het denkbeeld doet ontstaan, dat wij zoo magtig niet zijn, als wij wel zouden willen doen gelooven. De ondervinding wijst ons den jegens *Persië* te volgen weg aan, en zoo immer, dan is het tegenwoordig oogenblik geschikt, om onze belangen aldaar te bevorderen.

Wij laten hieronder het ons medegedeeld verhaal volgen, waarvan wij in den aanhef spraken.

Kortelings aangekomen met depeches van onzen gezant aan het hof van *Persië*, waarin het bericht was vervat van de verheffing van *Mahomet-Shah* tot den troon van dat rijk, en in de veronderstelling verkerende, dat eene korte schets van onze veldtocht in dat land, ten gevolge van het overlijden van den vorigen Koning *Abte Ali Shah* aan uwe talrijke lezers niet ongevallig zijn zal, heb ik besloten mijn dagboek te doorloopen, ten einde daaruit enige aantekeningen voor uw geacht blad te verzamelen.

Na de reis van *Konstantinopel* naar *Tabreez*, een afstand van 1500 mijlen, in den voorbeeldeloos korten tijd van 14 dagen en nachten en 12 uren te hebben afgelegd, kwam ik op den 1sten November 1834 in de laatstgenoemde plaats aan, alwaar ik door den gezant aan het hof van *Persië*, Sir *John Campbell*, op eene heusche wijze ontvangen werd, betuigende hij zijne verwondering over het kort bestek, waarin ik mijne moeilijke reize had volbragt. Slechts eenmaal was deze reis in zulken korten tijd door eenen Tartaar, en nog nimmer zoo spoedig door eenen Europeaan gedaan. Mijn weg liep door klein *Asië*, waar de schoone bergen en dalen, en de heldere rivieren het oog van een ieder moeten treffen. Ik moet echter bekennen, dat *Tabreez* met deszelfs roode heuvels in den vorm van een amphitheater, het aangenaamste gezicht voor mij opleverde, sints ik het strand van den Bosphorus had verlaten.

Weinge dagen na mijne aankomst aldaar, liep op den Bazaar het gerucht van des Konings dood, hetwelk daarna door den Kroonprins zelven werd bevestigd, deeldende hij den heer *Campbell* mede, dat dit sterfgeval hem reeds sedert verscheidene dagen bekend was.

Deze hiervan verzekerd, liet geen tijd verloren gaan, om eenen crisis voor te bereiden, waarvan de waarschijnlijke gevolgen, de aandacht van de kabinetten van Europa tot zich hadden getrokken. Hij hieldt den Prins de noodzakelijkheid van dadelijke en krachtige maatregelen voor, zond aan de te *Khoe* gelegerde troepen bevel om met allen spoed naar *Tabreez* op te rukken, en gaf den heer *Henri Bethune* (in *Persië* beter onder den naam van *Lindesij* bekend) last, om een artillerie-park in gereedheid te houden. Op den 9den November werd *Mahomet-Mirza*, onder een groot saluut uit het kanon, tot Koning uitgeroepen. Op den 10den was de artillerie gereed, doch het gebrek aan geld ter betaling van hunne soldij, die zij reeds sedert 3 jaren niet genoten hadden, deed zich nu dringend gevoelen, en er was al de hulp van den heer *Campbell* en de groote invloed van den heer *Bethune* toe noodig, om hen tot marcheren overtalen, na dat zij eenig geld hadden ontvangen, met belofte van uitbetaling der achterstallige soldij te *Teheran*. Dit was reeds veel gewonnen, daar de van *Khoe* verwacht wordende regimenten, die ook achterstallige soldij te vorderen hadden, nu zoo veel te gemakkelijker zouden kunnen worden te vreden gesteld.

De berigten uit het zuiden waren uiteenlopend en onzeker, doch kwamen allen daarin overeen, dat de toestand van het rijk zeer verward was. Een groote Karavaan werd op slechts weinige dagreizen afstands van *Tabreez* geheel uitgeplunderd, en dagelijks werden dergelijke feiten bedreven door de zwervende horden, die immer van den verwarden toestand van het land partij trekken, om aan hunnen euvelmoed, ten koste hunner vreedzame naburen, den teugel te vieren.

De Sterrenwighelaars een gunstig uur gevonden hebbende voor des Konings optocht naar de hoofdstad, zoo trok hij den 11den der-

waarts, en begaf zich naar eenen tuin, omstreeks een mijl van de stad gelegen. Op den 15den kwamen de troepen van *Khoe*, onder bevel van *Amir Nizzam*, doch geenszins in eenen gewenschten staat. Zij gaven al dadelijk hun stellig voornemen te kennen, om niet, dan na uitbetaling hunner achterstallige soldij, in het veld te trekken. Zij kampeerden voor het front van den Koninklijken lusttuin, en werden den volgende dag door den Koning in oogenschouw genomen, die op het parade-veld gekomen, met Koninklijk saluut van de artillerie, en met een driewerf herhaald saluut uit het klein geweer van de Linie, werd ontvangen. Hij deed de officieren voor het front scharen, sprak hen op eene aanminnige en weispreekende wijze aan, beloofde hun betaling en roem, bij hunne aankomst te *Teheran*, maar verklaarde zich voor het oogenblik buiten staat, om de achterstallige soldijen te voldoen. Daarna reed hij langs de gelederen, sprak elk regiment in het voorbijgaan aan, en erkende verscheidene veteranen, die met hem den veldtocht van zijnen Vader *Ahaz Mirza* in *Korasan* hadden gemaakt. Er werden wel is waar, verscheidene toespelingen gemaakt door de in de gelederen nooit ontbrekende pruttelaars, maar alles liep goed af, en de manschappen keerden naar hunne legerplaats terug.

De Koning, die zich verbeeldde, dat hij de klagten van zijn leger had gestild, vertrok voor goed uit de omstreken van *Tabreez*, zijne zaken in eenen ellendigen staat achterlatende, terwijl men nauwelijks zal kunnen gelooven, dat zijn Minister *Kiam Makam*, die het gerucht verspreid had, dat hij zijnen jongen Minister volgde, zich in de Hoofdstad schuil hield, aldus de zaken van het Rijk aan verwarring ten prijs gevende, en de kroon in de waagschaal stellende.

Dit gedrag van de zijde der Persische overheid vergrootte noodwendig de zwarigheden en de verantwoordelijkheid, waarmede Sir *John Campbell*, te kampen had, doch die hij op eene standvastige en meesterlijke wijze wist te hoven te komen.—Na dat aldus twee dagen verlopen waren, mislukte zijne poging om een gehoor bij *Kiam Makam* te verkrijgen, en alle hoop op hulp van dien kant dus opgevende, ondernam hij, den stroom alleen te keren, welke, door de onbedrevenheid van den jongen Koning, en de driegelijke handelwijze van den Minister, bedreigd had het vaartuig, ten prooi van zeeroovers, op strand te werpen verzamelde de hoofd-officieren van het leger, met welke hij altijd op eenen zeer vriendschappelijken voet had gestaan, bevredigde hen door middelen, welke in Persië meestal gelukken, en slaagde er in, om het laatste regiment te doen oprukken, naar de algemeene verzamelplaats *Minna*, alwaar de Koning ontbrak, om zijne troepen te vereenigen.

Sir *Henri Bethune*, voor de slechte gevolgen, welke uit ons oponthoud te *Tabreez* konden voortvloeijen, beducht, maakte eene stoute beweging door de *Koſtin Khoe*, eene zeer moeilijke engte over een bergketen, welke de landschappen *Azabijon* en *Teake* van elkander scheidt, rukte op de hoofdplaats aan, nam bezit van de vrij aanzienlijke stad *Zungoru*, en legerde zich in eene sterke stelling buiten de wallen. Hij kwam juist tijds genoeg, om de plaats te ontzetten en bevrijdde alzoo den Gouverneur *Bahman Murza*, Broeder des Konings, van eene buitengemeene vrees, die hem reeds een schuilplaats bij de vrouwen van zijnen harem had doen zoeken.

Op den 26 rukte de heer *Campbell*, na de stad alvorens in veiligheid te hebben gesteld, op, ten einde zich met den Koning te vereenigen. Deze was zeer in angst over ons oponthoud, door hem zelf veroorzaakt, en waarvan hij nu het gevaar had begonnen intezien. Hij had brieven ontvangen van eenige zijner aanhangers te *Teheran*, die hem aanspoorden, om met zijn leger allen spoed te maken, daar zijn oom, de Sultan *Zilla*, zich in de hoofdstad zelf had gekroond, onder den naam van *Adul Sha* tot Koning erkend was, en bezig was een leger uitterusten. Wij kwamen op den 29 te *Minna* aan, doch vonden tot onze teleurstelling den Koning niet, die den vorigen dag den *Koſtin Khoe*, was overgetrokken. Den volgende morgen verder trekkende, haalden wij hem te *Arken* in, rukten vervolgens gezamenlijk op zonder halt houden, en bereikten op den 3den December de voorhoede onder Sir *H. Bethune*. Weinig belangrijks viel er gedurende onzen togt voor, uitgenomen de aankomst van *Rokni Dowlah* (oom des Konings) die de hoofdplaats had verlaten, met bevel van zijnen broeder, om in het district *Khumsa* een leger te werven, doch op onze aankomst, bevreesd raakte, en zich met 200 paarden overgaf. Hij verhaalde, dat toen hij het hof van zijnen broeder verliet, niemand een oogenblik het denkbeeld had gekoesterd, dat het mogelijk was, dat de troepen van den *Azihigar* voor den winter den *Koſtin Khoe* overtrokken;—dat men in de hoofdstad zeide, dat de Koning, door eenen hevigen aanval van jicht geplaagd, tot de amputatie zijner ledematen had besloten, en zulks had opgedragen aan zijnen eersten lijfarts, bijgestaan door Dr. *Reach*.

Na een nutteloos verblijf van drie dagen, gedurende welken tijd niets belangrijks voorviel, gaf de Koning zijne toestemming tot het vooruitzenden van troepen, onder den heer *Bethune*, om het leger in de voorhoede te dekken. Dien ten gevolge ondernam deze officier zijnen marsch, met 10 stukken geschut, twee regimenten, en een sterk korps ruiters, nadat aan den overweldiger, een door Sir *John Campbell*, en graaf *Simonich* verzegelde brief was toegezonden, waarin hem zijne oogen, zijn leven en zijne bezittingen werden verzekerd, bijaldien hij in onderhandeling wilde komen—op den 7 begonnen wij gezamenlijk met het leger onzen togt naar de hoofdstad. Weinige dagen na ons vertrek van *Zangoor* vervoegden zich de *Mantim-ed-dowlah*, en de *Opiſſ-ed-dowlah* bij den Koning.

Dit waren beide Ministers van den vorigen Koning, en mannen van een beproefd karakter.

Op den 10den ontvingen wij stellige berigten, nopens het verlaten van *Teheran* door eene legermacht onder het bevel van *Emam Nerde Mirza*, en een paar dagen later had er tusschen de voorwachten der beide legers eene schermutseling plaats bij een dorp, *Seca-dien* genaamd, waarbij die van den overweldiger verplicht was to wijken, en onze troepen, den volgende dag voorwaarts rukkende, bemagtigden de vrij aanzienlijke stad *Carben*. Deze plaats was ten gevolge van de beloofde standvastigheid van den

Gouverneur door den vijand niet genomen geworden, en men had aan dezen levensmiddelen geweigerd, en hem genoodzaakt, zich buiten de wallen, op eenigen afstand van de stad, te legeren.—Sir *Campbell* verliet den Koning, trok met Sir *Bethune* voorwaarts, en door zijnen invloed op de bevelhebbers van 's prinses leger, zowel, als door gelukkig gevoerde onderhandelingen met dezen laatsten, werden verscheidene der eerstgenoemden door hem overgehaald, waarop de prins, ziende dat zijne gelederen dagelijks verdundden, op den 17den zelf in onderhandeling kwam, hetgeen spoedig door de geheele artillerie gevolgd werd.—Zoo eindigden wij de zaak met *Emam Nerde Mirza*, die, na de hoofdoorwaarden voor zijnen broeder te hebben opgesteld, met een Firman naar *Teheran* terugkeerde, waarin aan den overweldiger te kennen werd gegeven, dat hij in het bestuur van zijne provincie gehandhaafd, en dat zijn gedrag vergeten zou worden, bijaldien hij zich onthield van de schatkist te plunderen, of eenige schade aan de stad te verrigten.

De prins was nauwelijks uit onze legerplaats verwijderd, of hij ontmoette een troep inwoners van de hoofdstad. Deze menschen waren op weg naar den koning, ten einde hem de gelukkige tijding mededeelen van het in hechtenis nemen van den Sultan *Zilla*, die door den *Assef-ed-dowlah* gevangen genomen, en door dezen onder bewaking van de vrouwen van den harem gesteld was. Zij vernamen, dat de ongelukkige prins de bovengemelde Firman bezat, doch hij werd evenwel, terwijl hij met het hoofd der troep thee nuttigde, gevangen genomen, en naar den koning gebracht. Op den 21sten December kwamen wij te *Teheran* aan, alwaar wij de schatkist en de koninklijke edelgesteenten in bezit namen.—Gedurende de laatste mijl van onzen optocht, vonden wij den weg bezaaid met koppen van kameelen, ossen, schapen enz., allen ter eere van den jongen koning geofferd.

Wij behouden ons voor eene nadere mededeeling te doen ten opzichte van zijn intreden in de hoofdplaats, en van de prachtige krooning, welke daarop volgde.

ADVERTENTIEN.

Er worden narigten verlangd omtrent de volgende personen:

Valentijn Hubert Hildebrandt, die op den 4den Augustus 1824, met het schip *l'Auguste*, naar Java is vertrokken, en op den 9den Februarij 1825, als kadet fuselier honorabel is ontslagen; en

Arend Davids van Wijngaarden, die met het schip *de Ruiter*, gevoerd door 't Hoofd, op den 21sten Mei 1816 alhier is aangekomen, en op den 16den Augustus 1823, als flankeur is gepasporteerd.

De ondergeteekende Resident van Batavia, verzoekt diegenen, welke hem omtrent den dood of het leven van deze personen eenig berigt kunnen geven, hetzelfde wel ter zijner kennis te willen brengen.

BATAVIA,
den 7den Sept. 1835.

De Resident voornd.
D. F. W. PIETERMAAT.

—De persoon van *Jacob Bartold Baggers*, geboortig van Denemarken, laatstelijk te Sourabaija gewoond hebbende, en zich nu te Batavia ophoudende, wordt verzocht zich ter secretarie dezer residentie aan te melden, ten einde te worden gehoord, op het door hem gedaan verzoek, om acte van verblijf.

BATAVIA,
8 Sept. 1835.

De Resident van Batavia,
D. F. W. PIETERMAAT.

—Op het kantoor van den Assistent-Resident van Krawang, een klerks post waaraan f 50 's maands is verbonden, vacant zijnde, zoo worden degenen die daartoe mogten inclineren en de vereischte bekwaamheid bezitten, uitgenoodigd, zich tot dat einde in persoon of bij franco brieven aantemelden.

POERWAKARTA, De Assistent-Resident van Krawang,
den 28sten Augustus 1835. . BOTTER.

EDICTALE CITATIEN.

Alzoo President en Leden in den Raad van Justitie te Batavia, aan Mr. *J. M. Linnenschmidt van Loffelt*, advocaat, namens den sequester en curator ad lites, der insolvente boedels te Batavia, en als zoodanig administrerende de insolvente boedels van wijlen, *C. A. Plaut, F. Hufferreuter, Tan Tjie* en *I-O Atjian*, hebben verleend citatie bij edicte tegen allen en een iegelijk die eenige actie of pretentie vermeenen te hebben, op en tegen de voornoemde boedels en bepaald den dag van regten, op donderdag den 15den oktober 1835;

Zoo is het, dat ik ondergeteekende deurwaarder en gezworen exploitateur bij gemelden raad, dagvaard elk en een iegelijk die eenige actie, of pretentie op en tegen de voornoemde boedels vermeenen te hebben, om op donderdag den 11sten October 1835, des morgens ten 8 ure, te compareren ter rolle van meergemelden raad, ten einde aldaar hunne pretensien aangeven en te verifiëren, en voorts te zien en hooren procederen tot het judicium van preferentie en concurrentie.

Aldus gepubliceerd en geafficheerd, na voorgaande klokslag van de puije van het raadhuis te Batavia, den 3den September 1835. De deurw. en gezw. expl. voornoemd.
SCHOUTEN.

(Zie verder het Bijvoegsel).

ZATURDAG den 12den September 1835.

—Alzoo President en Leden in den Raad van Justitie te Samarang, bij rekest in dato 26 Augustus j.l., op het door den prokureur *Willem van Blommestein*, als gemachtigden van het kollegie van weesmeesteren dezer stede, in hunne kwaliteit als desolate boedelkamer, en als zoodanig administreerende den insolventen boedel van wijlen *Jacobus Mente*, gedaan verzoek geaccordeerd hebben citatie bij edicte, tegen alle en een iegelijk die eenige actie of pretentie vermeenen te hebben op, en tegen den voornoemden boedel.

Zoo is het, dat ik ondergeteekende eerste deurwaarder en gezworen exploitateur bij voornoemden raad, mits deze dagvaard, allen en een iegelijk die eenige actie of pretentie, op en tegen den voornoemden boedel vermeenen mogten te hebben, om op woensdag den 7den October 1835, des morgens ten half acht ure in persoon, dan wel door gemachtigde te compareren ter openbare rolle van meergenoemden raad, ten einde aldaar hunne pretentien aantegeven te verifiëren, en voorts te procederen tot het judicium van preferentie en concurrentie.

Aldus geafficheerd en gepubliceerd voor de puije van het Raadhuis te Samarang, den 12den September 1835.

De deurwaarder voornoemd,
A. PIJL.

—Alzoo de raad van justitie te Amboina, bij dispositie van den 2den Julij 1835, op het verzoek van de weeskamer te dezer stede, en in die hoedanigheid als plaatselijke desolate boedelkamer, administreerende den insolventen boedel en nalatenschap van wijlen den heer *Cornelis van Koetsveld*, in leven 1ste kommissie op de Gouvernements secretarie alhier, ingevolge art. 31 van het reglement op de zamenstelling en de regtsmagt van de raden van justitie in de Moluksche eilanden, en de regtspleging voor dezelve, heeft verleend appointement van edictale citatie *ad valvas curiæ*, tegen alle bekende en onbekende crediteuren van gemelden boedel:

Zoo is het, dat ik *Hubertus den Hartog*, deurwaarder en gezworen exploitateur bij den raad van justitie te Amboina, bij deze voor de eerste maal dagvaard, allen bekende en onbekenden die eenig regt, actie, of pretentie op voorschreven boedel van *Cornelis van Koetsveld*, vermeenen te hebben, om op woensdag den 20sten Januarij 1836, des morgens ten half 9 ure, voor gemelden raad te compareren, dan wel gemachtigden te zenden, ten einde hunne pretentie aan te geven, te verifiëren, en voorts te procederen tot preferentie en concurrentie als naar regten.

Aldus gepubliceerd en geaffigeerd, na voorgaanden klokslag van de puije van het raadhuis te Amboina, den 31sten Julij 1835.

De gezw. expl. voornoemd,
H. DEN HARTOG.

VENDU - DEPARTEMENT.

Op heden zaterdag den 12den september 1835.

Voor 's lands kleeding- en provisie-pakhuizen, voor rekening van het Gouvernement, van eene partij van 133 kisten roode-wijn van het merk *Chêne*, c. c. 793 ponden gesloopt metaal en koperwerk; benevens de goederen reeds door den havenmeester geadverteerd, in de courant van den 5den dezer no. 71.

Op maandag den 14den september 1835.

Voor het negotiehuis van wijlen den chinees *Oeij Hong-soeij*, op Bazaar Pisang, van eenige huismeubelen, wijn en bier-glazen, flacons, roode-wijn, ligt en zwaar bier, japansche sakkij en andere goederen meer.

Op dinsdag den 15den september 1835.

Ten huize van den heer *Reitz*, op Rijswijk, van goedgedresseerde wagen-paarden, rijtuigen, waaronder een palanquin en een engelsche barouchet, verders spiegels, schilderijen, sofa's, keukengereedschappen, en al wat verder tot eenen netten inboedel behoort; alles daags te voren te zien.

Op woensdag den 16den september 1835.

Voor het commissiehuis van *Bedier en Zoon*, van roode-wijn G. C. R. in kisten van 50 bottels, St. Julien medoc in kisten van een dozijn, rhijn-wijn, selzerwater, likeuren, siropen, madera-wijn, engelsch bier op bottels, eau de lavende ambré, echte eau de cologne, parfumerien, hammen, gerookt vleesch, tongen, saucijsen de boulogne, boter in dubbeld fust, astrale lampen, gouddraad, bijouterien, diamanten, briljanten, zilverwerk, spiegels, glaswerken, tafel-serviezen voor 35 personen, vergulde thee-serviezen, verfwaren, lijnolie, behangsel papier, zijde waren, fraaije satijnen hoeden, handschoe-

nen, zijden koussen, ceintures, enz., witte en blauwe linnens, chitzten, tules, ginghams, madapollams, doeriasen, zakdoeken, slendangs, mousselinen, en vele andere goederen meer.

Op donderdag den 17den september 1835.

Voor de toko van *J. Speet*, van fraaije bronzen hang- en tafel-lampen, glas- en aardewerk, engelsche bendie-tuigen, fraaij boot-cloaks, supra sijn gesatineerd engelsch leer, flanel, lakens, fijne en grove lijnwaden, verfwaren, als: spaansch groen, loodwit, lijnolie, dranken, bestaande uit: goede roode-, rhijn- en madera-wijn, jenever, engelsche mans en vrouwen zadels, spermacetie kaarsen, hammen, kaas, boter, kelders met pruimen, vijgen, gedroogde appelen, enz., eene partij engelsch staaf- en boutijzer, timmermans gereedschappen, enz.

Op vrijdag den 18den september 1835.

Voor het sterfhuis van mevrouw de weduwe *Kloeg*, staande in de Utrechtsche straat, van gemaakte juweelen, goud- en zilverwerken, zoo mede meubilaire goederen, wagens, lijnwaden en wat meer, zijnde de juweelen, goud- en zilverwerken, daags te voren van 's morgens negen tot 's namiddags één uur, voor een ieder te zien.

En voor rekening van andere, twee stoute paarden.

—Op de vendutie van zaterdag, den 12den September 1835, bij den pachter *Tan Ling*, in de Chinesche kamp, zullen bij wege van executie worden verkocht, twee-en-dertig stuks koebeesten.

VERKOOP VAN GOEDEREN.

Verkoop op regterlijk gezag. Op zaterdag den 19den September 1835, des morgens ten 9 ure, zal door den vendumeester dezer stede, ten overstaan eener commissie uit den landraad alhier, bij executie publiek worden verkocht:

Een stuk grond, waarop een steenen met pannen gedekt woonhuis, gelegen in de Chinesche Kamp, behoorende aan den boedel wijlen Chinees *Lim Ti-In*, vide eigendoms-bewijze gedagteekend Sourabaija 17 Augustus 1811.

De gezworen exploitateur bij den landraad
J. J. BINSBACH.

SOERABAJA, 31 Augustus 1835.

—In het einde van de maand September, zal te Sourabaija publiek verkocht worden, de schoener *van Speijk* met inventaris, terwijl dezelve inmiddels onder de hand te koop is; te bevragen bij den heer *F. H. Preijer*.

—In het begin der maand october, zal voor afbraak worden verkocht, het huis en bijgebouwen, laatst bewoond door nu wijlen den heer *A. Michiels*, gelegen op Jaccatra.

J. A. BEIJVANCK.

—*J. E. Herderschée* heeft pas van China ontvangen echte paarden, dames colliers, extra fraai bewerkte gouden brasetten, oorbelletjes, ceintuurgesperen, vingerhoeden, knoopjes, zilveren bekers, ivoren dames werkdoosjes, tabaksdozen, sigarenkokers, schaakspellen, vouwbeenen, paar lenoeren fitches, prachtige verlakte dames werktafels met toebehooren, ronde tafels, omberdozen, werkdoosjes, schaakborden, papierlaadjes, zijden stoffen van divers couleuren, zijden zakdoeken, vloszijde, fluweelen kinder mutsen, kamferhouten koffers, schrijf- en scheerkistjes geconfijte gember en chow chow, groene en zwarte thee enz.

—Pates de jujubes en Paoni tandkraaltjes in de Rijs wijkische Apotheek.

—Bij *J. Cossijn*, zijn tegen zeer billijke prijzen te bekomen, engelsche hanglampen in soorten, kopere katrollen voor hanglampen- en kroonen, best ligt bier op vaten, enz.

—*De Nijs, Brown en Co.*, hebben per *De NICKERIE*, van Amsterdam en andere schepen ontvangen, roode- en rhijn wijnen, extra maderawijn in 1 fust en op bottels, mine rate wateren, hollandsch en engelsch bier op vaten, boter hammen, kazen en andere provisien, dames- en heere zijden kousen, sokken en handschoenen, fraaije met goud en zilver doorwerkte ceintuur linten, gros de naples moiré gouden heeren en dames halskettelingen, heeren hoeden, blauw en zwart casinet en gekeperd merinos, fijn flanel toilet-zeep, enz.

—Bij den ondergeteekende is eene loterij geopend van 250 loten à f 50 zilver ieder lot en Twintig kapital prijzen, bestaande in brillante oorringen, spelden, hand ringen en verdere preciosa's van groote waarde, welk dagelijks in deszelfs Toko ter bezigtiging zijn. Diegene welke op Java of buiten-etablissemerten genegen mogte zijn in deze loterij deel te nemen, gelieven zich met portvrije brieven te adresseren aan

G. B. LILIENFEIN.

—Pas aangebrachte provisien, zoomede een fraaij assortiment kinderspeelgoed, bij *H. J. Rothman*, op goenoeng-saharie, na bij de Sipaijersbrug.

—*Herment & Blavet*, kleermakers te Batavia, hebben de eer het publiek bekend te maken, dat zij pas hebben ontvangen suprafijne zwarte, blaauwe, groene- en olijf couleuren lakens, zeer fijne zwarte casimir, verschillende soorten van stoffen voor kleederen, dito zijde voor gillets, Engelsch leder, en extra fijne krip voor rokken.

Bij hen worden tevens vervaardigd alle soorten van borduursels, voor civiele en militaire autoriteiten.

—Te koop een slaaf zijnde kok; adres ter Lands Drukkerij.

GEBOORTEN.

Voorspoedig bevallen van eenen zoon, de echtgenoot van *BATAVIA*, den 6den Sept. 1835. **F. H. DOORNIK.**

—Bevallen van eene dochter, de echtgenoot van *6 Sept. 1835.* **VAN DER DOES.**

—Bevallen van eenen zoon, de echtgenoot van *J. H. LEVIJSSOHN.*

SAMARANG, den 4den Sept. 1835.

—Heden beviel allervoorspoedigst, van eene welgeschapene dochter, *S. A. E. Helbach*, geliefde echtgenoot van **BRUNET DE ROCHEBRUNE.**

SAMARANG, den 3den September 1835.

—Te Macao in China, beviel op den 29 junij 1835, van eene dochter, vrouwe *M. E. Senn van Basel* geboren *Rose.*

STERFGEVALLEN.

Heden overleed ons eenig kindje *Ida Cornelia*, oud 15 maanden.

SERANG,
31 Augustus 1835.
A. K. V. VAN OMMEREN.
A. E. VAN OMMEREN.
geb. *Rheem.*

—Op den 23sten augustus 1835 overleed te Batavia, in den ouderdom van 52 jaren, mejufvrouw *H. R. Seegert.*

Wed. G. TEN CATE, geb. *van der Laan Droop.*

—Heden overleed alhier den Chinees *Tan Boenpok.* Degenen die iets te vorderen hebben, dan wel verschuldigd zijn, gelieven binnen den tijd van zes weken, gerekend van heden, aangifte of betaling te doen aan den eersten teekenaar; — wordende insgelijks degenen verzocht, voor wien de overledene zich als borg heeft geinterponcerd, zich van andere borgen te voorzien.

BATAVIA,
3 September 1835.
De executeuren
TAN KOENGOAN.
TAN KAAIJ.

—Heden overleden *A. Franch*, boekbinder bij de militaire administratie, fuselier voor memorie bij het algemeene depot; crediteuren en debiteuren worden verzocht zich te melden, en de laatsten om te betalen binnen veertien dagen na dato dezes, aan de kommissarissen in den boedel **BRUN**, adjunct insp. 2de klasse.
MOLEMA, 1ste klerk.

BATAVIA, 9 September 1835.

NAGELATEN BOEDEL.

Pro deo. De weeskamer te Soerabaja, roept bij deze elk en een iegelijk op, die iets te vorderen heeft van, of verschuldigd is, aan den boedel van wijlen den kwartiermeester bij de koloniale marine, *M. van Jeveren*, om daarvan aangifte of betaling te doen, binnen den tijd van drie maanden gerekend van heden.

Namens de weeskamer.

De secretaris,

Bij ontstentenis van denzelfden.

De boekhouder,

D. J. HARTMAN.

SOERABAJA,
den 1sten Sept. 1835.

—*Pro deo.* Die iets te vorderen heeft of verschuldigd is, aan *Johannes Eopis* burger alhier, op den 27sten Augustus 1835 ab intestato overleden, gelieve zich binnen den tijd van zes weken, aangegeven aan

De agenten der Bataviasche weesk. te Cheribon.

CHERIBON,

B. W. VAN DEN BOOGAART.

den 3den Sept. 1835.

J. J. SCHRÖDER.

—Die iets te vorderen heeft, of wel verschuldigd is, aan hen op den 3den September 1835, te Sindang-Laut ab intestato overleden burger, *Eduard Hojer*, gelieve daarvan aangifte of betaling te doen, binnen den tijd van zes weken gerekend van heden af aan.

De agenten der Bataviasche weeskamer te Cheribon,

B. W. VAN DEN BOOGAART.

J. J. SCHRÖDER.

CHERIBON, den
3den September 1835.

—De ondergeteekende, bij besluit van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal ad interim, tot Stadsvoedvrouw aan Batavia benoemd zijnde, heeft de eer zich bij het publiek als zoodanig aan te bevelen; is gelogeerd bij den heer **A. J. PULLE.**

BATAVIA, 12 September 1835.

VERSCHILLENDE BEKENDMAKINGEN.

Te koop of te huur, met of zonder meubelen het aangenaam gelegen huis en erf, te Bidara Tjina, van en adres bij **J. BROWN.**

—Te huur, een huis in kampong scott, te bevragen bij **MORGAN, MELBOURN & Co.**

BATAVIA, den 10den september 1835.

—Te koop of te huur, het huis te Cramat, laatst bewoond door den heer *Thomas Miln*; te bevragen bij de heeren *Miln, Haswell & Co.*

—For Sale or Hire, the House at Cramat, late residence of *Thomas Miln Esq.* Apply to Messrs. *Miln, Haswell & Co.*

POST-KANTOOR.

Wordt ter kennis van het publiek gebracht, dat het brieven-pakket voor Holland, per de brik *JOHANNA*, kapitein *Bergman*, op aanstaanden zaterdag den 12den dezer, uiterlijk ten 2 ure zal gesloten worden.

BATAVIA,
11den sept. 1835.

De Postmeester,
P. A. BIK.

VERTREKKENDE SCHEPEN.

Passage naar Amsterdam, met het snelzeilend schip *HANDELMAATSCHAPPIJ*, kapitein *H. Rolff*; zullende tegen het laatst der aanstaande maand van hier vertrekken; te bevragen bij den gezagvoerder te Sourabaja of bij **BATAVIA**, 5 Sept. 1835. **NOLTHENIUS & Co.**

—Passage naar Nederland, met het snelzeilend schip *DE HOOP VAN ALBLASSERDAM*, kapitein *M. D. Meijer*; zullende tegen het laatst der aanstaande maand van hier vertrekken; te bevragen bij den gezagvoerder te Sourabaja of bij **BATAVIA**, 5 Sept. 1835. **NOLTHENIUS & Co.**

VASTGESTELDE PRIJZEN.

	Batavia		Samarang		Soerabaja	
	Guld.	Cents	Guld.	Cents	Guld.	Cents
Tarwe brood de 11 oncen . . .	»	30	»	25	»	33
Varken - vleesch de kattie . . .	»	40	»	30	»	32
Ossen vleesch het ₤	»	25	»	12	»	16½

MARKTPRIJZEN.

	Batavia		Samarang		Soerabaja	
	Guld.	Cents	Guld.	Cents	Guld.	Cents
Rijst, eerste soort, per kojang . . .	145	»	134	»	120	»
Idem, tweede soort, per kojang . . .	134	»	120	»	120	»
Idem, derde soort, per kojang . . .	122	»	110	»	110	»
Idem, eerste soort per gantang ($\frac{1}{10}$ picol)	»	60	»	50	»	»
Idem, tweede soort per gantang . . .	»	55	»	45	»	»
Idem, derde soort, per gantang . . .	»	50	»	42	»	»
Koffij, per pikol	26	»	30	»	30	»
Klapper-olie, per takker van 33 bottels	16	»	8	25	13	20
Katjang-olie, per takker van 33 bottels	8	50	6	60	9	24
Dempel-olie, per pikol	36	»	20	»	19	»
Brandhout, per vadom van 18 voeten lang, 6 voeten hoog en 1½ voeten breed	14	»	20	40	12	»

NB. Bovenstaande artikelen zijn allen in koperen-munt berekend.

Te Samarang wordt de kojang á 28 pikols of 3500 ₤ gerekend.

SCHEEPSBERIGTEN.

BATAVIA.

Aangekomen.

Sept. 7 — Ned. schip *Pleiades*, H. C. Ross, van Indramajoe den 7den september. — dito schip *Nickerie*, F. A. Bunnemeyer, van Rotterdam den 28sten met. — dito brik *Onderneming*, A. N. Martens, van Riouw den 9den augustus, passagier, de heer G. J. Meijer.

Sept. 8 — Ned. schip *Pekalongan*, Tan Inghok, van Pekalongan den 6den september. — dito schip *Koningin der Nederlanden*, van Samarang den 5den dito, passagiers, de heer van Slooten en familie.

Sept. 9 — Ned. schoener *Amelia*, J. Ross, van Riouw den 27sten augustus, passagier, de heer Wilson. — dito bark *Tan Goansing*, Ten Bien, van Indramajoe den 6den september. — dito schip *De Zaanstroom*, H. J. Klein, van Macao den 20sten juli.

Sept. 10 — Ned. schip *Javaan*, J. G. Adriaan, van Amsterdam den 9den juni.

Vertrokken.

Sept. 8 — Ned. stoom-boat *Van der Capellen*, W. Muhldorff, naar Samarang, passagiers, luitenant Recinne, Forsten en Dosal, en de heeren T. Wilson en Nicol. — dito schip *Rotterdams Welvaren*, F. Matthijssen, naar Rotterdam. — Eng. schip *John O'Gaunt*, J. Robertson, naar China. — Ned. bark *Blora*, P. Lunel, naar Banka, passagier, de heer C. Bourne. — dito brik *Twee Gezusters*, G. Batten, naar Padang, passagier, de ade luitenant Bakker.

Sept. 9 — Portug. brik *Esperance*, J. A. da Costa, naar Macao. — dito schip *Providencia*, P. T. O. Figueiredo, naar dito. — Ned. schip *Rhoon en Penderrecht*, A. Schaap, naar Rotterdam, passagiers, de heer D. O. Bekking en familie, en mejufvrouw C. Woollet. —

dito schip *Azla*, A. Ritchie, naar Middelburg, passagiers, 4 gepensioneerde militairen. — dito schip *Holland*, G. W. van Barneveld Kooij, naar Socrabaija. — dito schip *De Gezusters*, J. C. Schmidt, naar dito, passagiers, de heeren A. Muller en J. Corbet. — Eng. bark *Selma*, J. Adams, naar China. — Ned. schoener *Dassoon*, Oesoop, naar Cheribon. — dito brik *Fatahilwahap*, Said Alic Dchenic, naar Indramajoe.

Sept. 10 — Ned. schip *De Hoop van Ablasserdam*, M. D. Meijer, naar Socrabaija.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. brik Siwa; Civ. schoeners Zeemeeuw, Hagedis; schepen Nickerie, Koningin der Nederlanden, De Zaanstroom, Javaan, Rosalie, Lord Minto, Mastoor, Jadul Karim, Boeroong, L'Esperance, Pekalongan, Pleiades; brikken Johanna, Peenghoeij, Aljida, Betzij, Indramajoe, Teksing, Tartar, Passekan, Ondernemer; barken Jacobus, Tan Goansing; schoeners Carolina, Amelia, Fatal Ghair. — Eng. schepen Hero, Melver; bark Caledonia. — Amerik. schepen Hellepont, Burlington, Azelia, Martha; brik George Rijan. — Portug. bark Marquis of Hastings. — Frans. schip Nijmphc.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 21 Mei.

—VERSLAG nopens den staat van den Handel in de Provincie en Stad RIO DE JANEIRO over het jaar 1834.

Wanneer men den tegenwoordigen staat van den handel dezer provincie vergelijkt met de sombere voorspellingen, die van alle kanten, tijdens het vertrek van den ex-Keizer Don Pedro uit Brazilië, in het jaar 1831 gedaan werden, dan kan men zich niet onthouden met zeker welgevallen op dien staat neder te zien, en tevens zich te verwonderen over de overrijke hulpbronnen, welke deze schoone provincie, zoowel aan den toenmaals kwijnenden handel, als aan de uitgeputte schatkist heeft aangeboden.

In de daad ziet men bij zulk eene vergelijking met verbazing, in plaats van die zoo zeer gevreesde treurige gevolgen, den uitvoerhandel in den bloeiendsten staat; den invoerhandel in belangrijkheid toenemende; den koers der staats-schuld tot eene vroeger onbekende hoogte opgevoerd; de inkomsten van den Staat alleraanzienlijkst vermeerderd, en in evenredigheid met de uitgaven, zonder dat nieuwe belastingen daartoe behoofden uitgeschreven te worden, de staats-uitgaven bijna op de helft verminderd; den partij-geest schier geheel uitgedoofd, en de ingezetenen nagenoeg over het geheele Rijk in het volle genot van rust en vrede.

Of deze gunstige uitkomsten juist het gevolg zijn geweest van het vertrek van Don Pedro, valt moeilijk te beslissen; doch zeker is het, dat dezelve niet konde daargesteld worden, dan door eene zuinige, eerlijke en voor de belangen van de schatkist onophoudelijk wakende regering.

Dat de tegenwoordige regering werkelijk dien lof verdient, blijkt reeds daaruit, dat de begrooting van 's Rijks uitgaven thans omstreeks 11,000 contos de reis (22 miljoen guldens) minder bedraagt, dan voor vier jaren, en dat, terwijl in de finantien van den Staat toen de grootste verwarving heerschte, thans alle takken van Rijks-inkomsten meerdere opbrengsten opleverden, en de te korten verdwenen zijn.

Het is waar, om tot zulk eene evenredigheid tusschen uitgaven en inkomsten te komen, waren groote maatregelen noodzakelijk, en in weinige landen zoude misschien een van zoodanigen aard, als de geheele afdanking van het leger, zonder geweldige schokken plaats grijpen. Echter was misschien dit besluit met nog minder gevaar vergezeld, dan de tevens plaats hebbende reductie der Keizerlijke dotatie op een vijftde, daar men hierdoor genoodzaakt werd, om eene menigte menschen, die onder Don Pedro aan lediggang en kulperijen gewoon geworden, met ledige handen en van wrevel vervulde harten, uit het paleis te verbannen. Maar dergelijke bedenkingen konde niet opwegen tegen de dringende behoeften van de schatkist; met bedaarde veerkracht werden de eens als noodzakelijk erkende maatregelen doorgezet, en verscheidene anders noodeloos verspilde miljoenen bleven alzoo voor de natie behouden.

Alle deze maatregelen zouden echter waarschijnlijk, bij den ongunstigen staat van het circulerend médium en den daaruit ontstane nadeeligen wisselkoers, niet de gunstige uitkomsten, die thans opgemerkt worden, hebben opgeleverd, indien de verbazende ontwikkeling van de koffij-cultuur niet zoo zeer had medegewerkt tot verbetering van dien wisselkoers, en tot het in omloop brengen van kapitalen; en indien door een en ander de balans des handels, die vroeger altijd zoo nadeelig geweest was, niet aan den anderen kant had begonnen over te hellen, of ten minste meerdere evenredigheid tusschen de in en uitvoeren was daargesteld.

Om zich een juist denkbeeld van de toeneming der koffij-cultuur te maken, moet men weten, dat die teelt sedert twintig jaren niet opgehouden heeft, jaarlijks meer de aandacht der planters te trekken, en dus ook jaarlijks, soms in eene verbazende evenredigheid, is vermeerderd; zoodanig dat de uitvoer van koffij, die in 1820, 97, 500 balen bedroeg, gedurende het jaar 1834, reeds tot 560,759 balen was geklommen.

Wanneer men bedaarde deze aanhoudend vermeerderende teelt en uitvoer van een voortbrengsel nagaat, herwelk tot de welvaart van zoo vele andere kolonien, zoo tastbaar medewerkt, dan vraagt men zich onwillekeurig af: „wat toch eindelijk het gevolg van deze verbazende vermeerdering van dit koloniale hoofdproduct zijn zal?“. De beantwoording dezer vraag is voorzeker de aandacht der staats-huishoudkundigen wel waardig.

Behalve de zoo even vermelde 560,759 balen koffij van 160 pond ieder, of liever behalve omstreeks 90 miljoenen ponden koffij eene waarde voorstellende van omstreeks 12,000 contos, (24 miljoen guldens) zijn nog is 1834 uit Rio-Janeiro uitgevoerd:

14,786 kisten, 256 halve kisten, 11,195 vaatjes en 9,530 zakken suiker, 179,198 huiden, 566,739 stuks ossenhoorns, 372 pakken Ipecacuanha, 20,844 stukken zoollleder, 14,015 rollen tabak, 3416 pijpen rum, 18,055 balen rijst, 6,746 planken Jacarandahout, 1005 vaatjes Arrowroot, al hetwelk nagenoeg eene waarde van 3200 contos (6½ miljoen guldens) voorstelt. Rekent men nu daarbij, dat de mijnen weinig minder dan een miljoen aan goudstof voor den uitvoer hebben opgeleverd en dat de sluit-handel nog wel voor 1500 contos (3 miljoen guldens) aan diamanten uitvoert dan kan men gerust den geheelen uitvoer op een beloop van 18,000 contos of 36 miljoenen guldens aan eigenlands-voortbrengselen stellen.

Volgens de berekeningen van het tolbestuur, zijn daarentegen ingevoerd voor eene waarde van 22,096, 324,200 reis, of iets meer dan 44 miljoen gulden; maar daar die berekeningen nog dagteekenen van den tijd, toen alle goederen eene aanzienlijke verhooging in prijs, uit hoofde van de daling der papieren munt, ondergaan hadden, en dezelve dus buiten verhouding met de tegenwoordige dagelijksche prijzen zijn, zoo kan men, om de regte waarde van de invoeren te vinden, er gerust een vijfde gedeelte aftrekken, en alsdan bevindt men dat de zoo lang gewenschte evenredigheid tusschen de in-en uitvoeren eindelijk is daargesteld.

Dat dit punt van het hoogste gewigt voor Brazilië was, is duidelijk te bemerken aan de rijzing van den wisselkoers, al naar mate men de evenredigheid nader kwam; eene rijzing, die vooral van het uiterste belang geweest is voor 's Rijks schatkist, daar de behoeften voor de arsenalen en andere takken van bestuur sedert tot bijna de helft der prijzen hebben kunnen aangeschaft worden, als zij tijdens het vertrek des ex-Keizers gouden; terwijl bovendien de gewone remissie naar Engeland tot betaling der

intressen van de staatschuld nu nauwelijks de helft van het vroeger daarvoor vereischte kapitaal verslinden.

De hierboven gemelde uit- en invoeren zijn gedurende 1834 geschied door 583 binnengekomen en 585 uitgezeilde nationale en vreemde bodems.

Behalve deze schepen, welke alleen gediend hebben tot de in en uitvoeren van en naar vreemde havens, zijn er nog van de Braziliaansche havens zelve binnengekomen 1609 bodems, en naar die havens uitgezeild een aantal van 1642 vaartuigen; zoodat de geheele beweging dezer haven gedurende het jaar 1834 heeft bestaan in 2192 binnengekomen en 2227 uitgezeilde schepen, waaronder echter de oorlogschepen niet begrepen zijn.

Van de tien onder dit getal begrepen *Nederlandsche* schepen kwamen twee hier met schade als bijleggers binnen; van de acht overige bragt één eene lading Buenos-Ayers-Vleesch herwaarts, terwijl de zeven andere, dadelijk uit Nederland aangekomen bodems volle ladingen aanbragten, gedeeltelijk uit produkten van den Nederlandschen grond en gedeeltelijk uit Duitsche fabriek-goederen, transito door Holland gevoerd, bestaande.

De waarde der acht ingevoerde ladingen wordt door elkander berekend op f 40,000 ieder, zoodat de geheele invoer met Nederlandsche schepen eene waarde van f 320,000 zal beloopt.

De uitvoer heeft daarentegen eene waarde van Reis 2647,62,500 bedragen (nagenoeg f 530,000), zoodat in het afgelopen jaar een kapitaal van acht en een halve ton gouds door Nederland in den handel van Brazilië kan gerekend worden omgezet te zijn.

(Handelsblad.)

AAN- EN UITVOER te BATAVIA, van den 8sten en tot met den 30den September.

AANVOER.

Van Rotterdam, met het Ned. schip *Nickerie*, *Bunnemeijer*.
200 md. mineraalwater, 100 kn. brandewijn, 300 kld jenever, 30/2 pp. bier, 26 vn. boter, 35 st. goudsche kazen, 5 kn. edammer do., 100 st. hammen, 50 do. gerookt vleesch, 40,000 do. metselsteenen, 65 kn. roodewijn, 10 pp. maderawijn, 30 kn. rijnwijn, 20 vn. sousijzen, 1 kt. eau de cologne, 1 do. tongen, 2,658 st. staven ijzer, 190 bs. hoepel ijzer, 75 pk. touwwerk, wijders eenige regalen en restant provisien, *Thompson, Roberts en Co.*

Van Singapoera en Riouw, met de Ned. brik *Onderneming*, *A. N. Martens*.

543,22 pic. riuwsche gambier, 55 kn. manilla sigaren, 558 pk. chin. borden, 25 vn. haring, 200 st. amer. hammen, 10 vn. do. visch, 4 do. witlood, 40 do. gouddraad, *Martens*

21 kn. nanking, 21 pk. grof chin. papier, 2,800 st. theekopjes, 11 pk. potjes, 12 do. gedroogde bloemen, 29 kn. gouddraad, 4 zk. komijnzaad, 21 st. vijlen, 95 kn. thee, 2,000 st. chin. kammen, 2 potten ingelegde visch, 2,000 st. chin. spiegels, *Lim Tjaijko*.

40 kn. manilla sigaren, 40 kanaster krèpe kruid, 5 kd. chin. tabak, 8 kn. do. papier, 10 kn. nanking, 5 vn. rotte kruid, 10 doz. beng. ketels, 2 zk. hagel, *G. F. Meijer*.

70 kn. confituren, 260 rl. chin. linnen, *Bletterman*.
18 stellen chin. koffers, 6 kn. thee, 1 kt. met ivoorwerken, 1 do. ruwe zijde, 7 kn. verlakte goederen, 1 kt. schrijfkistjes, 1 do. chin. mutsen, *Herderschet*.

60½ kg. zijden tjindees, 3 kn. gouddraad, 19 st. tjelces, *Order*.

Van Singapoera en Riouw, met de Ned. schoener *Amelia*, *J. Ros*.
498,33 pic. gambier, 29 b. ind. lijnwaden, 8 kn. koralen, 15 do. ruwe zijde, 33 do. thee, 500 st. planken, *Maclaine, Watson en Co.*

Van China, met het Ned. schip *Zaanstroom*, *J. Klein*.
14,903 st. gebakken vloersteen, 45 kn. en 100 md. offerpitten, 63 kn. pajongs, 423 do. thee, 50 do. chin. vuurwerken, 25 stellen do. koffers, 7 kn. do. schrijfpapier, 1 kt. scheerkistjes en 3 vloermatten, 1 do. lessenaars, 2 kn. bloem en tuinzaden, 29,700 st. ledige stroozakken, *van Dasten en Co.*

30 stellen chin. koffers, 10 kn. gambier, *Pitcairn, Sijme en Co.*
10 stellen chin. koffers, 3 kn. zijden goederen, 4 do. marmere bla-den, 10 do. thee, 34 st. planken, 1 kt. gaas, *Maclaine, Watson en Co.*
2 kn. diverse kleinigheden, *Medhurst*.
1 kt. do. do., *Davidson*.
3 rl. krip, *N. Cezard*.

Van Makasser en Balie, met de prauw *Paduakang*, onder Neder-landsche vlag, *Jo Poen*.

Te Makasser geladen.
3 pic. chin. papier, 2 vn. vernis, 60,100 pic. sandelhout, 233 do. tripang, 9,100 do. paerl d'amour, 1,500 do. karet, *Order*.
Te Balie geladen.

40 koj. rijst, 65 st. buffel huiden, 40 do. koe do., 1 pic. zenuwen, *Order*.

UITVOER.

Naar China, met het Eng. schip *Selma*, *J. Adams*.
147 kojjangs rijst, 319 pic. rotting, *Pitcairn, Sijme en Co.*

Naar Nederland over Soerabaija, met het Ned. schip *Holland*, *Barneveld Kooij*.
100 pic. tin, *F. N. H. M.*

Naar Macao, met het Portug. brik schip *Esperanca*, *A. A. d'Costa*.
2 kisten div. kleinigheden, 18 vs. boter, 73 katt. karet, en 75 katt. karet neusjes, 20 do. dinding, 2 pic. foelie, Door div. afladers.
65 kolders genever, uit 't entrepot, *A. Meijer*.
55 stuks wit en rood katoen, 36 ell. lakens, 1 kg. stroo-matjes, 48 st. kazen, 39,200 pic. peper, 7,100 pic. vogelnestjes, 1 pic. haavinnen, 4,500 do. tripang, 12 st. doeken en sarongs, Door div. afladers.

Naar Macao, met het Portug. schip *Providencia*, *Figuredo*.
54 picols hartebeesten aderen, 38 vs. boter, 2 katt. karet, 103 st. doeken, 3 pic. foelie, 76 do. gort, 93 st. kazen, 95 elle diverse kleu-ren van laken, 13,300 pic. medicijnen, 46 do. pinang noten, 12 kn. opium uit 't entrepot, 194 pic. peper, 491 do. sandelhout, 210,000 do. tripang, 23,700 do. vogelnestjes, 53 do. wortelhout, 27,100 do. dinding, 18 kld. genever, 16 doz. brandewijn, 5 pic. gedroogde visch, 9,100 do. notenmuscaat, 382 do. nagelen, 90 kg. stroomatjes, 19 st. stale pan-nen, 3 pic. haavinnen, 26½ katt. renoster hoorn, 2 kn. div. kleinig-heden, 15 kat. sago, 105 st. witte en roode katoenen lijnwaden, 58 do. sarongs, 7 rollen zeildoek, 153½ realen zilverwerken, 347 do. goud-werken, 153 do. stofgoud, 1,029 gulden zilveren geld, 33,840 st. zilveren sp. matten en 200 do. uit het entrepot, 26½ gouden sp. matten, Door diverse afladers.

Naar Makasser, met de Inl. prauw *Paduakan*, onder Ned. vlag *G. Roepom*.

70 kn. anijs, 61 kg. batav. batik doeken, 12 st. div. soorten van ka-toenen lijnwaden, 23 pk. naalgaren, 8 st. sc. zwak genoeg geweest, om ven, en vindt zich nu ge-s, volthouden. De heer

dozen, 6 do. lantaarns, 5 do. witte tule, 4 rolletjes lint, 2 doz. spiegeltjes, 12 fl. lavendel water, 11 do. cardamon 10 pr chin. muilen, *G Roepom.*

Naar *Makasser*, met de Inl praauw *Paduakan*, onder Nederlandsche vlag. *Larocka*

670 st. roode en witte doeken, 45 do. blikken trommels, 800 do. vloersteen, 5 kn europ. lijnwaden, 33 kg. bat. soja doeken, 100 doz. boslemmer messen, 2 kn. diverse kleinigheden, *Larocka.*

Naar *Macao*, met de Portug. bark *Marquis of Hasting*, *R. Bothillo*. 29 $\frac{1}{2}$ pic. vogelnestjes, 100 do. peper, 29 $\frac{1}{2}$ do. noten muscaat, 10 do. foelie, 80 do. tin, 30 kld. genever en 110 do. uit 't entrepot, 550 $\frac{1}{2}$ do. tripang, 36 kat. karet, 62 do. renoster hoorn, 20 $\frac{1}{2}$ pic. haavinnen, 106 do. rotting, 25 do. sandelhout, 42 do. dinding, 5 tail paerl medicijn, 28 $\frac{1}{2}$ realen staaf zilver, 84 $\frac{1}{2}$ do. zilverwerken, 65 $\frac{1}{2}$ do. goudwerken, 22 $\frac{1}{2}$ pic. nagelen, 51 kg. bantam matjes, 86 st. blaauw en rood ka. toen, 71 st. doeken, 10 do. sarongs, 30 do. kazen, 3 kn. confituren, 2 do. lampen, 2,692 st. zilveren sp. matten, 1,794 do. gulden zilverenmunt, door diverse afsladers.

AAN en UITVOER te SAMARANG, van en naar Nederlandsche en vreemde havens van den 1sten tot en met ultimo Augustus 1835.

AANVOER.

Van *Boegies*, onder Inlandsche vlag.

74 $\frac{1}{2}$ kg. inl. lijnwaden, 1 do. zijden goederen, 20 pic. menkoedewortel, 45 do. agar agar, 4 do. kaneel, 7 do. ijzer pamor, $\frac{1}{2}$ do. kamoeninghout.

Van *Makasser*, onder Nederlandsche vlag.

7 rl. zijden goederen, 1,263 $\frac{1}{2}$ pic. tripang in soorten, 6 $\frac{1}{2}$ do. haavinnen, 1 $\frac{1}{2}$ do. buffel zenuwen, 13 doz. en 786 fl. ruikende olie en stangie, 1,820 st. tampaos, 1 $\frac{1}{2}$ pic. karet, 46 $\frac{1}{2}$ kg. inl. lijnwaden, 5 do. ledige zakken, 110 $\frac{1}{2}$ pic. zandelhout, 32 potten ingel. visch, 23 st. doode paradijs vogels, 36 do. paradijs vederen, 53 $\frac{1}{2}$ pic. was, 2 do. oude koperwerken, 30 st. paarden, 160 realen oude zilverwerken, 3 pic. chin. papier, 5 tonnetjes vernis, 1 $\frac{1}{2}$ do. paerl d'mour, 3,460 gulden zilveren en 29,550 do. koperenmunt.

Van *Timorkospang*, onder Nederlandsche vlag.

100 $\frac{1}{2}$ pic. was, 1 $\frac{1}{2}$ do. waskarsen, 45 $\frac{1}{2}$ do. sandelhout, 12 $\frac{1}{2}$ do. oude koperwerken, 892 gulden zilverenmunt.

Van de *Molukko's*, onder Nederlandsche vlag.

100 fl. kajjoepoetie olie, 11 doz. ruikende do., 152 $\frac{1}{2}$ pic. tripang, 1,000 st. sagoe, 25 katt. haavinnen, 106 st. doode paradijs vogels, 20 katt. paerl d'mour, 170 $\frac{1}{2}$ do. karet, 11 $\frac{1}{2}$ pic. wortelhout, 13 $\frac{1}{2}$ do. masoij, 12 $\frac{1}{2}$ do. was en 500 gulden koperenmunt.

Van *Balie*, onder Inlandsche vlag.

42 koj. rijst, 2 do. dinding, 90 st. koe huiden, 10 pic. baliesche tabak, 10 do. do. suiker, 14 do. smeer, 65 st. buffis huiden, 1 pic. buffel zenuwen.

UITVOER.

Naar *Padang*, onder Inlandsche vlag.

10 $\frac{1}{2}$ koj. rijst, 15 $\frac{1}{2}$ kg. klewang, 45 $\frac{1}{2}$ do. jav. lijnwaden, 0 pic. tamarinde, 15 kld. jenever, 170 bundels staal, 26 $\frac{1}{2}$ kg. houtwerken, 11 do. lederwerken, 1 do. blikwerk, 20 do. pinang scharen, 1 pic. borax, 6 $\frac{1}{2}$ kg. jav. pajjongs en 50 $\frac{1}{2}$ do. do. tabak.

Naar *Riouw*, onder Nederlandsche vlag.

114 $\frac{1}{2}$ koj. rijst, 27 pic. kurkema, 18 $\frac{1}{2}$ kg. jav. lijnwaden, 30 do. pinang scharen, 12 katt. en 240 st. koperwerken, 71 pic. jav. poeder-suiker, 16 $\frac{1}{2}$ do. do. kandij suiker, 11 do. katjang, 24 do. zwarte suiker, 10,000 gez. eijeren, 28 pic. tamarinde, 1 kg. arab. muilen, 6 $\frac{1}{2}$ pic. jav. tabak, 17 kd. do. do.

Naar *Muntok*, onder Inlandsche vlag.

32 $\frac{1}{2}$ kg. jav. lijnwaden, 55 do. poeder suiker, 34 pic. zwarte suiker, 2 kg. jav. matjes, 5 $\frac{1}{2}$ do. chin schoenen, eenige do. buffels leder en koe huiden, 28 pic. katjang olie, 2 kg. raspen, $\frac{1}{2}$ do. jav. tabak eerste soort, 1,400 gulden zilverenmunt.

Naar *Sambas*, onder Nederlandsche vlag.

17 $\frac{1}{2}$ koj. rijst, 1 kg. jav. tabak tweede soort, 24 kl. kd. do. do., 2,500 str. en 4 $\frac{1}{2}$ pic. do. katoenen garens, 45 $\frac{1}{2}$ do. kapas, 12 $\frac{1}{2}$ kg. do. lijnwaden, 7 $\frac{1}{2}$ pic. koperwerken, 70 katt. koperdraad, 12 $\frac{1}{2}$ kg. blikwerken, 25 pic. zwart ijzer, 2 kg. pinang scharen, 13 $\frac{1}{2}$ do. lederwerken, 3 pic. schulpen, 1,200 st. jav. aardewerken, 9 pic. uijen, 23 do. knuffloek, 500 st. wilde noten, 3 pic. coriander zaad, 400 st. jav. spiegeltjes.

Naar *Tranganoe*, onder Inlandsche vlag.

16 $\frac{1}{2}$ koj. rijst, 21 $\frac{1}{2}$ pic. suiker stroop, 58 $\frac{1}{2}$ do. tamarinde, 37 $\frac{1}{2}$ do. indigo, 3 $\frac{1}{2}$ do. aard katjang, 7 do. inl. medicijnen, 38 katt. koperwerken, 6 $\frac{1}{2}$ kg. lederwerk, 4 pic. ampo, 35 do. agar agar, 26 do. knuffloek, 3,000 st. gez. eijeren, 2 $\frac{1}{2}$ kg. inl. lijnwaden, 24 $\frac{1}{2}$ do. jap. houtwerken, 7,000 st. kloewak noten.

Naar *Banjerassing*, onder Nederlandsche vlag.

27 st. eng. lijnwaden, 5 $\frac{1}{2}$ kg. beng. do., 37 do. inl. lijnwaden, 135 st. chin. nankings, 7 katt. zijden garens, 2,000 str. jav. katoenen garens, 180 pk. div. chin. papier, 2,200 st. pinang noten, 30 katt. ijzeren spijkers, 1 pic. chin. rook tabak, 6 $\frac{1}{2}$ do. uijen, 2 $\frac{1}{2}$ do. knuffloek, 10 stellen en 10 st. stalen pannen, 1 kt. mac. papier, 3,000 st. bamb. kammen, 21 $\frac{1}{2}$ pic. gambier, 3 $\frac{1}{2}$ doz. glaswerken, 2 $\frac{1}{2}$ pic. benzoin, 1 do. geel oker, 3 $\frac{1}{2}$ do. jav. poeder suiker en 2,400 gulden koperen munt.

Naar *Makasser*, onder Nederlandsch vlag.

3 pic. koperwerken, 3 $\frac{1}{2}$ do. koperdraad, 332 paren en 15 st. leder en lederwerken, 17 $\frac{1}{2}$ doz. matwerken

Naar de *Molukko's*, onder Nederlandsch vlag.

48 $\frac{1}{2}$ koj. rijst, 28 pic. ketan do., 153 st. eng. lijnwaden, 50 do. beng. do., 2 kg. inl. do., 40 st. amer. do., 12 $\frac{1}{2}$ kg. leder en lederwerken, 1 kt. jap. mandjes, 2 pic. benzoin, 1 kt. brood. suiker en 6 $\frac{1}{2}$ pic. poeder. suiker.

Naar *Riouw*, onder Inlandsche vlag.

4 $\frac{1}{2}$ koj. rijst, 2 $\frac{1}{2}$ kg. jav. tabak tweede soort, 9 $\frac{1}{2}$ do. jap. houtwerken, 3 pic. tamarinde, 3,200 str. jav. katoenen garens, 11 kg. do. do. 41 do. krijssen en 35 katt. koperwerken.

Naar *Pontianak*, onder Nederlandsche vlag.

4 koj. rijst, 16 $\frac{1}{2}$ pic. katjang olie, 181 $\frac{1}{2}$ kg. jav. lijnwaden, 40 do. beng. do., 3 $\frac{1}{2}$ do. eng. do., 75 $\frac{1}{2}$ do. ned. do., 11,700 str. jav. ka. toenen garens, 9 $\frac{1}{2}$ pic. en 30 kg. koperwerken, 11 pic. kapas, 5 do. koperdraad, 51 kg. jav. tabak, 3 $\frac{1}{2}$ do. jap. houtwerken, 20 doosjes ruikende olie, 7 pic. knuffloek, 7 do. uijen, 2 do. tamarinde, 6,000 st. gezoust. eijeren, 1,800 en jav. aardewerken, 25 kg. pinang scharen, 150 st. jav. spiegeltjes, 3 $\frac{1}{2}$ kg. blikwerken, 2 kn. en 40 riemen mac. papier, 75 ellen laken, 4 $\frac{1}{2}$ kg. jav. matjes, 20 do. en 180 st. ijzerwerken.

Naar *Amboina*, onder Nederlandsche vlag.

92 koj. rijst, 26 $\frac{1}{2}$ lg. arak, geladen te Pamanoeckan

AAN- EN UITVOER te SAMARANG, van en naar Nederlandsche en Vreemde havens, van den 15den tot en met ultimo Augustus 1835.

AANVOER.

UITVOER.

Nihil.

Naar *Amsterdam*, met het schip *Johanna*, gezaghebber *R. Maalsteed*, onder Nederlandsche vlag.

9,201 pic. koffij, 2,810 $\frac{1}{2}$ do. suiker, 4,303 tonnen manilla tabak, 20,673 do. havannah do., 22,998 do. indigo en 860 st. koe huiden, door den agent van de *Factorij der Ned. Handel Maatschappij*. 14 kn. thee, door *Vouie, Cantz en Co.*

Naar *Nederland over Batavia*, met het schip *Saxon*, gezaghebber

R. E. Orne, onder Amerikaansch vlag

9,362 $\frac{1}{2}$ pic. koffij, 1,000 bs. bindrotting en 300 pic. tin, door *A. E. Soesman.*

Naar *Macao over Batavia*, met de kark *Marquis of Hasting*, gezaghebber *B. Bothillo*, onder Portugesche vlag

256 $\frac{1}{2}$ pic. triepang in soorten, 3 $\frac{1}{2}$ kg. jav. matjes, 41 $\frac{1}{2}$ pic. kapas, 123 st. lijnwaden, 3 doz. en 125 ellen wollen goederen, 57 st. inl. lijnwaden, 34 paren lederwerken, 12 thails goudwerken, 20 do. stofgoud, 56 $\frac{1}{2}$ katt. vogelnestjes, 1 $\frac{1}{2}$ pic. jav. katoenen garens, 8 do. varkens dinding, 18 $\frac{1}{2}$ katt. karet, 10 $\frac{1}{2}$ pic. buffel zenuwen, 6 $\frac{1}{2}$ do. visch vinnen, 1,170 zilveren sp. matten, door diverse personen.

Naar *Makao*, met de brik *Esperanca*, gezaghebber *J. A. da Costa*, onder Portugesche vlag.

1,017 $\frac{1}{2}$ pic. triepang, 40 do. sandelhout, 7 $\frac{1}{2}$ koj. rijst, 122 ellen witten goederen, 58 $\frac{1}{2}$ kg. jav. matjes, 56 st. lijnwaden, 46 katt. witte vogelnestjes, 17 do. karet, 9 bottels kajjoepoetie olie, 5 pic. jav. katoenen garens, 2 tails goudwerken, 13 do. stofgoud, 11 $\frac{1}{2}$ pic. gedroogde oesters, 4 $\frac{1}{2}$ do. buffel zenuwen, 2 $\frac{1}{2}$ do. visch vinnen en 1,264 zilveren sp. matten, door diverse personen

SCHEPEN in LADING te BATAVIA.

NAAR	SCHEPEN	KAPITEIN	AGENTEN.
China, Amerik. schip	Hellespont,	Henrij.	Paine, Stricker en Co.
Idem, " "	Martha,	Dixy.	idem.
Rotterdam, Ned. brik	Johanna,	Bergman.	{ Ten Brink, Reijst en Gijsing.
Idem, bark	Jacobus,	Laurens.	idem.
Boston, Amerik. schip	Burlington,	Evans.	Paine, Stricker en Co.
Sincapoera, Ned. brik	Tartar,	Rough.	Paterson en Co.
Boston, Amerik. " "	George Rijnan,	Darr.	Paine, Stricker en Co.
Zwaan Rivier, Eng. bark	Calidonia,	Symars.	Wilson, Smith en Co.
Padang, Ned. schip	L'Esperance,	Worthington	van Dasten.
China, Eng. bark	James McInroij,	Cleland.	Maclaine, Watson en Co.

Bij den ondergeteekende zijn de volgende werken te bekomen, allen fraai ingebonden:

	Zilver.
STUART, Romeinsche Geschiedenis, 20 deelen met platen;	f 60 -
WITSEN GEIJSBEEK en ENGELBERTS GERRITS, Schoonheden uit de Nederl. Geschiedenis, 8 deelen met platen	f 50 -
HOOF, Nederlandsche Historie, 8 dln. met platen	f 50 -
VAN KAMPEN, Geschiedenis der Nederlanden, verkort, 2 dln. met platen	f 16 -
WEILAND, Handwoordenboek	f 11 -
----- Kunstwoordenboek, 2 deelen	f 18 -
----- en LANDRÉ, Sijnonijmen, 3 deelen	f 18 -
SIEGENBEEK, Woordenboek voor de Spelling	f 6 -
VAN DER PALM, Bijbel voor de jeugd, 24 dln. in 8 bdn.	f 48 -
ROLL, Uren aan de Godsdienst, 14 deelen	f 70 -
DICTIONNAIRE DE POCHE, Français-Hollandais et Holl.-Fr., 2 tomes en un volume	f 8 -
STAATKUNDE voor de Jongelingschap, naar het werk van <i>J. Droz</i> door <i>Mr. C. J. van Heusden</i> *	f - -68

BREST VAN KEMPEN, Directeur van 's Lands Drukkerij.

* Een klein maar zeer nuttig boekje, 'twelk ook door ouderen in jaren met vrucht gelezen kan worden en zeker door niemand onvoldaan uit de handen zal worden gelegd. Tot eene proeve van de gezonde en overtuigende redenering in hetzelfde heerschende strekken de volgende regelen, waarmede het tweede Hoofdstuk van *Regeringsvormen* eindigt: „Goete regeerders hij deugdzaame burgers maken de gebrekkigste regeeringsvormen goed, terwijl slechte bestuurders en ondeugende onderdanen de beste bederven. Gezegend land, waar de regering steeds overal de zedeleer en nijverheid, die twee groote middelen ter bevordering der beschaving, tracht voortteplanten, en alzoo poegt de zeden zacht en de welvaart algemeen te maken. Gelukkig het volk, waarvan elk burger voor zich zelve die pogingen der regering ondersteunt, door, zonder op anderen te zien, zijne hoogste bezorgdheid daarin te stellen, dat hij zich van zijne pligten als mensch en burger kwijt, en alzoo in zijnen kring, met al zijn vermogens, de ware beschaving helpt bevorderen.“ „Trouwens de maatschappij bestaat geheel uit bijzondere personen, die allen evenzeer moeten medewerken, zal er maatschappelijk geluk mogelijk zijn; waar toch de deelen goed zijn, zal het geheel goed wezen, maar uit meerenleels bedorvene graankorrels kan geen goed en smakelijk brood bereid worden, uit onrijpe druiven geen zoeten wijn.